

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

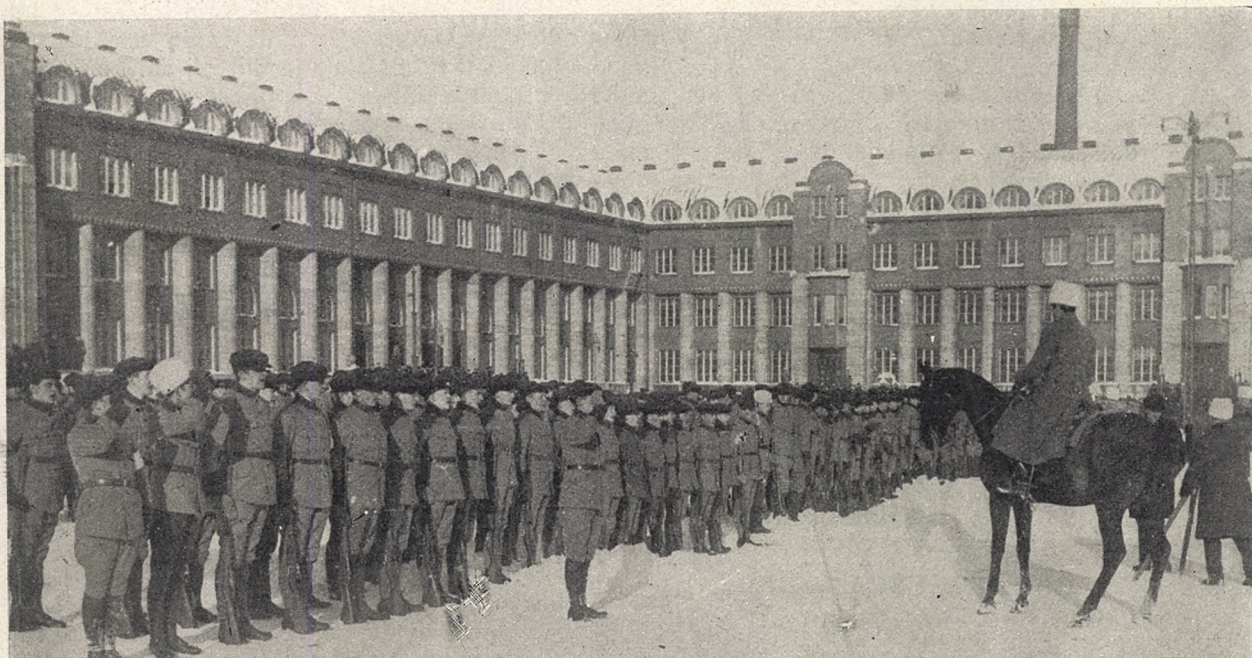
HÖG

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

HUVUDREDAKTÖR:
ERNST HÖGMAN.

RED.-SEKRETERARE:
ELISABETH KREY-LANGE.

SÖNDAGEN DEN 9 MARS 1919.

Bilder för dagen från Hälsingfors.

1. Hälsingfors nybil-
dade skyddskår av-
lägger trohetsed. 2.
Skyddskåren mar-
scherar på Esplana-
den. 3. Överste Ap-
pelgren inspekterar
trupperna. 4. Från
Finska spelen. Lands-
matchen i hockeyspel-
ning Sverige-Finland.
Pressfotobyråns foto.

Bostadsfrågan, stadsfullmäktigevalen och kvinnorna.

Röstsedeln ett medel att skapa bättre hem med bättre bostäder.

Ett allvarsord till kvinnorna av Emilia Broomé.

I TIDER, DÅ DET SOCIALA MISSNOJETS utbrott på många håll skakar samhällets grundvalar, frågar man sig — om man nu över huvud taget har sinne för orsakssammanhanget i händelserna — i vilka samhällseliga missförhållanden all denna oro bottnar, vilka underlåtenhetssynder från samhällets sida det är, som framkallat denna våldsamma resning runt om i världen.

Orsakerna äro helt visst många. Jag vill här peka på en — den permanenta bostadsnöd, som blivit karaktäristisk särskilt för större städer och som vållar, att stora befolkningslager stå utanför möjligheten att få växa upp i ett gott hem. Ty bostadsnöd är det, när familjer med många barn sammanpackas i lägenheter om ett rum och kök eller mindre, när inneboendesystemet florerar och omöjliggör varje spår av hemkänsla både för den inneboende och hans värdfolk, när man måste finna sig även i den mest bristfälliga och osunda bostad av fruktan att icke kunna uppdriva en annan lägenhet. Ingen mor eller husmor förmår att skapa ett gott hem, om själva den yttre ramen saknas, en människovärdig bostad.

I bostadsfrågan bottna de flesta sociala frågor: det tjänar till intet att arbeta för nykterhet och sedlighet, för kroppslig och andlig sundhet, för ungdomens uppfostran och utveckling, om man icke lyckas lösa problemet att bringa inom räckhåll även för dem, som hava starkt begränsade inkomster, förmånen, stödet och glädjen av en bostad, som kan förtjäna att kallas ett hem.

Den brist på goda bostäder till överkomligt pris, som tyvärr blivit en mer eller mindre normal företeelse, har under kristiden förvärrats på ett oroväckande sätt. Bristen på byggnadsmaterial och de höga arbetsprisen ha kommit den enskilda byggnadsverksamheten att nästan helt och hållet avstanna. Då det nu kostar tre gånger så mycket att bygga som före krigsutbrottet, är det icke mycket frestande att bli byggherre, allra minst för att tillfredsställa behovet av smålägenheter, vilkas hyresgäster icke äro i stånd att betala en hyra motsvarande de höga byggnadskostnaderna. Och så har situationen blivit sådan den är. En bostadsnöd, värre än någonsin, härskar i ett flertal av våra städer och bildar det mähända mörkaste inslaget i den serie av svårigheter, som under kristiden drabbat de mindre bemedlade.

Man vet också allt för väl vilka bland dessa som drabbats hårdast. Det är de barnrikaste familjerna. Dessa ha ofta svårt att få en hygglig bostad även under normala förhållanden. De ha alltid i konkurrensen om de fåtaliga goda smålägenheterna en svag ställning gent emot husvärderna. Med de många barnen följer buller och bråk, ökat behov av reparationer och tillsyn, alltså idel nackdelar för den som hyr ut lägenheterna, och det är därför rätt naturligt, att han föredrar den mindre familjen framför den större. Modern med de många barnen får oftast vandra en tung väg från dörr till dörr, innan hon lyckas finna en vrå för sig och de sina, och fyndet är ofta av bedrövlig art, en solfattig lägenhet på nedre botten åt en bakgård eller en bostad i ett nybyggt hus, där den först inflyttade familjen har till upp-

gift att torka ut fukten för senare, mera tilltalande hyresgäster.

Många av våra kristidsproblem synas nu gå mot en snar lösning. Bostadsproblemet hör däremot till dem, som man icke lätt och hastigt kommer till rätta med. Sådan situationen nu blivit, kräves det säkerligen stora uppoffringar från stat och kommun för att tillräckligt hastigt få till stånd det stora antal nya bostäder, som är oundgängligt för den värsta nödens avhjälpan. Den enskilda företagsamheten tvekar säkerligen ännu länge inför de risker, bostadsbyggnaderna alljämt innebära.

Ett ingripande från statens och kommunens sida kan ske på olika vägar. Staten kan bygga bostäder åt sina egna anställda på olika orter och därigenom öka tillgången på bostäder. På stadsfullmäktige i de olika städerna kommer det dock att närmast bero, om kraftiga åtgärder från det allmänna sida nu skola företagas för att få till stånd drägliga bostadsförhållanden. Kommunen kan hjälpa på många sätt, olika kanske för olika orter. Den kan uppmuntra enskild och kooperativ byggnadsverksamhet genom billiga tomter, billiga lån och även direkt understöd för byggnaderna. Kommunen kan

också bygga själv och därvid bortse från den under andra förhållanden riktiga principen, att byggnadsföretaget skall ge skälig avkastning.

Om kommunen bygger själv, har den i sin hand att reservera de nya bostäderna åt dem, som bäst behöva dem, och jag tvekar icke att uttala, att den då i första hand bör erbjuda dem åt familjer med många barn. Dessa äro ur samhällets synpunkt de värdefullaste familjerna. För den enskilda ter det sig som en dålig affär att få dessa familjer till hyresgäster, för samhället är det däremot en god affär att sörja för att de få goda bostäder. Ty i de goda bostäderna finns det förutsättningar för att det kan växa upp ett släkte av kroppsligen och andligen sunda människor, vilka bli bärande krafter i samhället och där göra positiva insatser. Men i kyffena, i de osunda, överbefolkade bostäderna, där trivas smittämnen, som undergräva kroppens och andens hälsa, där växa individer upp, som ofta äro från början märkta med mindervärdighetens prägel, individer som icke bli bärande utan förande element i samhället och som mähända inom sjukhus, fattigvårdsanstalter eller fångelser komma att vålla samhället långt större utgifter, än det skulle krävt att förekomma deras urartning.

Det har nyligen blivit bekant att regeringen ämnar föreslå åtgärder, genom vilka kommunerna skulle få nya skattekällor till sitt förfogande. Det gives säkerligen intet ändamål, för vilket de sålunda vunna tillgångarna kunde bättre användas än för att skapa tillgång på goda bostäder. Och målet borde i det hänseendet ej sättas för lågt. Vi ropa nu efter bostadslägenheter om ett rum och kök, och vi få för ögonblicket vara glada, om denna bostadstyp kan frambringas i tillräcklig mängd. Men det är ett önskemål av stor social betydelse, att denna normaltyp för ett svenskt arbetehem kunde ersättas av en bättre, som lade åtminstone ännu ett rum till det nu vanliga utrymmet.

För kvinnorna ligger intet intresse närmare än det att skapa goda hem. De ha också just nu under den närmaste tiden tillfälle att utträta något för den ur hemmets och familjens synpunkt så utomordentligt viktiga bostadsfrågan. Allt beror ju på intresset, viljekraften och förmågan hos dem som ha att besluta i kommunens angelägenheter. Inom kort förestår omval av samtliga stadsfullmäktige i alla våra städer.

För första gången ha i vidaste utsträckning hemmets kvinnor, mödrarna och husmördrarna, rättighet att då avge sin röst. Om de vilja, kunna de utöva ett betydande inflytande på sammansättningen av de nya stadsfullmäktigevalerna. Ty de äro många och vars och ens röst väger numera lika tungt. Huru mycket skulle icke kunna vinnas, om de vid valen samlade sig kring sådana män och kvinnor, som redan visat eller av vilka de med skäl kunna vänta ett vakert och varmhjärtat intresse, ett klokt och verkamt ingripande mot bostadsnöden? Känna de sitt ansvar rätt, skulle deras första direkta insats i det kommunala livet kunna komma att betyda det första steget mot en ljusare framtid för många svenska hem.

Lillemor.

I.

DU ÄR DEN UNGA VAREN
och ingen liknar dej.
Se, i de blonda håren
hur skimret trasslat sej!

Den ranka, fina nacken
lyft ögat mot rymd och sol —
jag stirrar trumpen i backen
och trampar på en viol.

II.

O vind, bär du männe ett budskap till
mej,
ska min längtan ej snart gå i frö?
Men vinden susade medlidsamt: Nej,
jag blåser för andra, för andra än
dej. —
O jag ville jag sove i vaggande sjö.

O vind, tag likväl en sång härifrån
och förtälj, att min trånad är het.
Kanske väntar mej något ändå.
O tungt är att ensam bland älskande gå
men tyngre, att inget, allsingt jag vet.

III.

Min skygga kärlek bad i ångest: Giv
ditt väsens rikedom och fyll mitt liv —
jag kan ej gå allena.
Du var min älskade. Men varför slog
var smärta dubbelt grymt och varför
log
jag endast sällan, när vi vandrade
allena?
Jag vet det nu. Du gav mej livet
men du tog
min livskraft, vilken brann för dej
allena.

EINAR MALM.

Iduns byrå och expedition,

Mästern Samuelsgatan 45, Stockholm.

Redaktionen: kl. 10—4. Expeditionen: kl. 9—5.
Riks 1646. Allm. 9803. Riks. 1646. Allm. 6147.
Red. Högman: kl. 11—1. Annonsskont.: kl. 9—5.
Riks 8660. Allm. 402. Riks 1646. Allm. 6147.

Iduns prenumerationspris:

Idun A, vanl. uppl. med julnummer: Idun B, praktuppl. med julnummer:
Helt år Kr. 14:— Helt år Kr. 18:—
Halvt år > 7:25 Halvt år > 9:25
Kvartal > 3:75 Kvartal > 4:75
4:de kvartalet > 4:50 Månad > 1:75

Iduns annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:

40 öre eft. text. Utländska annonser:
45 öre å textsida. å textsida, 20 % förh.
20 % förhöjning för för särsk. begärd plats.
särskilt begärd plats. å textsida, 20 % förh.

Gustaf Fredrikson om Oscar Bäckström.

DEN SVENSKA SCENKON-
sten har drabbats av en stor
förlust då vår främste karaktärs-
komiker Oscar Bäckström
avgick med döden. Det var
icke länge sedan Oscar Bäck-
ström under en turné i land-
sorten insjuknade i kallbrand
i ena benet och måste åter-
vända till Stockholm för opera-
tion. Tillståndet efter opera-
tionen ingav emellertid de bästa
förhoppningar om tillfrisknan-
de, även om Bäckström aldrig
mera skulle ha kunnat glädja
oss med sin konst från scenen.
På måndagen den 24 februari
då den sjuke tycktes vid god
vigör och hade mottagit besök
av några vänner, kom döden
helt oväntat. Lätt och smärt-
fritt fick han gå bort genom
hjärtförlamning.

Oscar Bäckström var född
den 26 juni 1854 och hade allt-
så hunnit till 64 års ålder. Han
intogs vid Dramatiska teaterns

Oscar Bäckström med sin hustru fru Mia Bäckström.

elevskola 1874 och gjorde sina
lärospån vid Svenska teatern i
Hälsingfors under ett par säson-
ger. Därifrån kom han till fru
Stjernström vid Nya teatern i
Stockholm och flyttade 1881 till
Göteborgs stora teater. Vid Dra-
matiska teatern fick han anställ-
ning 1885 och lämnade den
först 1901 för att övergå till
Ranft. Från 1911 har han
ägnat sig åt gästspel och tur-
néer. Stockholmarna minnas
särskilt hans senaste gasterande
vid Intima teatern, där han
som Lord Teazle i Skandal-
skolan gjorde en av sina oför-
glömliga karaktärsstudier.

Vi ha vänt oss till den vär-
derade skådespelarens gamle
vän och kamrat från Drama-
ten direktör Gustaf Fredrikson,
som godhetsfullt ur sitt minnes
förråd hämtat upp några små-
drag från deras samarbete under
flydda år, dessa två som en gång
utgjorde den svenska scenkon-
stens stödjelpelare.

NI MINNS NATURLIGTVIS UNGDOMS-
vänner på Intima teatern för ett par år se-
dan? Vilket sällsynt nöje fingo icke stock-
holmarna då njuta av att se Gustaf Fredrik-
son och Oscar Bäckström spela mot var-
andra. Två konstnärer — fulländade var
och en i sitt slag, två budbärare från gamla
Dramaten, som företrädde dess bästa tra-
ditioner.

Den ena av dessa "ungdomsvänner", som
också utom scenen förenades av kamrat-
skapets och sympatiens starka band, har nu
gått bort, den andra lever lyckligtvis kvar
bland oss och kan berätta om Oscar Bäck-
ström.

Uppre i direktör Gustaf Fredriksons gedi-
get gammaldags våning vid Östermalmstorg,
bland de dyrbara gamla tavlor som täcka
väggarna och teaterporträtt och teatermin-
nen av alla slag går den svenska scenkon-
stens doyen omkring och plockar fram
unika porträtt åt oss av sin bortgångne vän,
medan han ger oss några smådrag från
deras gemensamma scenbana.

— Det var i Hälsingfors vi träffades första
gången, då Bäckström spelade den ena av
rättstjänarna i Shakespeares "Mycket väsen
för ingenting" och jag gasterade som Be-
nedikt. Det måste ha varit i slutet av 1870-
talet, berättar direktör Fredrikson. En ut-
märkt roll för en komiker. Shakespeare,
Molière och Holberg, de tre blev ju så små-
ningom Bäckströms specialitet. Men det
var först senare. Han debuterade för res-
ten i Stockholm i Johan Jolins "Barnhusbar-
nen eller Världens dom" och jag minns
ännu en kritik som han fick. En välvillig
recensent sade någonting om att den sym-
patiska unge mannen icke såg ut att ha
farit illa av barnhuskosten.

Men helst tänker jag på tiden vid gamla
Dramaten, då vi bägge voro anställda där.
När jag nu letar i mitt minne kommer jag
ihåg många gamla pjäser, där vi spelade

tillsammans. I Ibsens "Kärlekens komedi" var
Bäckström prosten Stråman — och vilken
dråplig Stråman — och jag hade Svenn-
bergs nuvarande roll, Guldstad. Vilket kam-
ratskap det rådde vid Dramaten på den tiden!
Vad vi hade trevligt! Oscar Bäckström var
inte bara komiker på scenen, han var nästan
ännu roligare i vardagslag. Hans historier
voro outömliga. Och han var alltid
godmodig och snäll, en kamrat, som man
alltid kunde lita på, som man alltid trivdes
med. Om man bara kom ihåg allt man upp-
levde tillsammans, men tiden utplånar så
småningom... Och Oscar Bäckströms hu-
mor tog sig i allmänhet inte uttryck i vad
man kallar bonmots, vad som nu offentlig-
göres om honom i den vägen verkar en smu-
la magert...

Ungdomsporträtt av skådespelaren.

Men jag minns en historia. Vi reste så
mycket på den tiden tillsammans, vi kam-
rater. Och en sommar var Tekla Åhlander,
Bäckström och jag i Tyskland. Vi hade
kommit till Eisenach och skulle som alla tu-
rister bestiga Wartburg. Det var en mycket
varm dag och branten är svår och besvär-
lig. Tekla och jag gick först och efter kom
Bäckström knogande. En tysk herre, som
pustade och stånkade alldeles förfärligt i
värmen, slog sig i språk med honom och
beklagade honom.

— Nog går det an för mig, sade Bäck-
ström, men det är värre, sa han och pe-
kade på oss två, för mina stackars gamla
föräldrar.

Direktör Fredrikson skrattar gott vid mirt-
net av Bäckströms spjuveraktighet och frö-
ken Åhlanders förtrytelse. Men vemodet
över att Oscar Bäckström aldrig mer skall
säga några lustigheter varken från scenen
eller till sina gamla vänner tar överhanden.

Var finns en komiker inom den svenska
teatern, som kan mäta sig med den nu bort-
gångne, frågar han med skäl. Jo, det finns
en, Ringvall, men hans genre är annorlun-
da. Han äger dock frodigheten i humöret,
som utmärkte Bäckström.

Och nu skall han jordfästas i Hedvig
Eleonora, fortsätter direktör Fredrikson. Vi
ha skaffat den musik, som han tyckte bäst
om, Mendelsohns Midsommarnattsdrömmen,
— den satte han så mycket värde på i livet
— — — När allt kommer omkring är det
kanske bäst att han fått sluta, det hade var-
rit så oändligt smärtsamt för honom att få
lov att använda kryckor. En komiker på
kryckor — — — Nej, det är omöjligt för oss
att tänka på Oscar Bäckström annat än
som den levnadsglade med den evigt unga
själen — — —

ETH. K.

Konstfliten Förening för hemslöjd
och Konsthandtverk.

Försäljningslokaler: Gamla Högskolan - - - Göteborg.

Pröfva

Tuppens Zephyr

och Ni köper ingen annan.

Dammen. Novellett av Nils Krok.

KYRKOHERDE NYANDER I HÖGÅKRA låg den tidiga julmorgonen och halvsov i sängen. Han tyckte sig höra näktergalen slå sina vackra drillar, och den gamle magre prästmannen log i drömmen.

Näktergalen sjöng.

Djäv och stark vandrade den unge studenten Nyander på de nygrusade gångarna i promenaden där nere i universitetsstaden. Han gick där i tankar den varma vårnatten. Ett ljumt regn hade fallit på eftermiddagen, och luften var mättad av doften från nyutslaget löv. Vårnatten gav löfte om yppighet i naturen, och den unge prästkandidaten kände inom sig mäktiga krafter, vilka en gång skulle driva honom till stora handlingar.

Han ägde en stämna av malm, som kunde tolka både den jublande glädjen och den kväljande sorgen. Orden föddes på hans tunga utan plåga, och hans tanke tycktes honom vara en stark hand, med vilken han grep tingen. Han var manlig och modig och ej fal för penningar och utmärkelser. Han kände sig som en Luther eller en Olaus Petri, och världen skulle sättas i brand av hans mäktiga ande.

Den lille skröplige prästmannen låg i sängen och gapade och drömde. Hans mustaschlösa överläpp, som ägde en svag färgton av snus, gjorde några ryckningar.

Näktergalen sjöng, men hans drillar voro höga och gälla som pip och jämmer.

Det var höstnatt och mörkt och ruskigt. Den syrsan, vad den pep i gatan! Jämt var den ett stycke framför hans fötter, än till höger, än till vänster. Den som nu finge sitta hemma i ett ljusst rum och läsa sin tidning! Men inte får man tänka på sådant, när man är en fattig komminister med två tusen fem hundra om året och har en fem, sex, sju eller åtta barn. Ja, huru många voro de egentligen! Det är inte lätt att säga, men pengar kosta de att föda och kläda, och värre blir det, när de bli stora. Jo, världen är mörk, mörk som en höstnatt, då syrsan piper. Om han bara kunde komma i väg, men hur han än ansträngde sig, så ville det inte lyckas. Och han, som hade så brått! Att skaffa borgensmän på ett papper är mer ansträngande än annan jakt. Hur många voro nu amorteringslånen? Ja, inte kunde han säga det så här ute, men kom han hem och fick se igenom sina papper, så skulle han nog kunna reda ut det. De amorteringslånen, som aldrig ville taga slut! Ständigt föddes nya fram, innan något av de gamla dog.

Den stackars komministern sveftades, fast det var kallt. Syrsan teg ett ögonblick, men så började den gnissla igen.

Det skulle inte vara någon konst att ha amorteringslån, om bara människor ville skriva på sin borgen. I kväll hade han varit på ett par, tre ställen och fått nej. Allesammans hade sagt nej! Och han måste ha ett namn, ett bärkraftigt namn, eljes visste han inte, hur det kom att gå.

Ett amorteringslån! Han tänkte efter. Hans hela liv under de sista tio åren hade varit fyllt av bekymmer för de där lånen.

Om Tilda bära visste, hur svårt det var för honom att skaffa pengar! Nog förstod hon det, men han hade fått sitt kors, och vad hjälpte det att klaga! Det var inte hon, som fick gå omkring och tigga namn, så hon kunde nog vara tjock och fet och kaftig. Men han själv, han fick vara liten och ödmjuk, och rösten fick jämra och bedja, för då tog bönen bättre. Stackars alla fattiga komministrar med många barn!

Kyrkoherde Nyander låg i sängen med spända muskler i ansiktet och hade svårt för att draga andan.

Det pep och gnällde som ett hjul utan smörja. Nog hade han hört det skärande ljudet många dagar. Vad hjälpte det, att han sade till att Per Knutsson skulle smörja hjulet på skottkärran! Per Knutsson var gammal och envis och hade alltid gått sin väg för sig. Och vad skulle han smörja med, fattig, som han var. Då och då hade han hållit vatten i navet, och så hade det blivit tyst en stund med jämmern från hjulet. Det var många dagar han fick gå där och rulla dy från dammen upp på åkern. Men seg var han, och arg var han, den gamle Kofoten.

Ja, det var ett fullt namn, Per Knutsson hade fått, Kofoten! Så går det, när man förgriper sig på andras egendom, och särskilt farligt är det att sätta sig i olovlig besittning av en kofot, för det verket är enkom att bryta och bända med, och det har lockat många svag människa att bli en stortjuv. Det var i sin ungdom, Per Knutsson hade råkat ut för det äventyret, och han hade inte fått annat straff än öknamnet och ett dåligt anseende.

Hans liv hade sedan under många år flutit lika hederligt som många andras. Men på gamla dagar hade den kände tvärviggen råkat värre ut och fått ett halvt års straffarbete för överträdelse mot sjunde budet. Efter den betan kom en hård tid för Kofoten, för ingen ville ha honom i arbete.

Det var då kyrkoherde Nyander tänkte bryta isen och visa, hur en krisfen människa skall handla. Nå ja, han hade sin uträkning också med att han tog Kofoten i arbete, för om någon skulle göra det billigt, så skulle det vara den stackarn. Men kyrkoherden behövde spara, så det fanns väl ingenting ont i det, att han såg sig om efter billig arbetskraft.

Det hade sett illa ut, om kyrkoherden inte hade låtit rensa dammen, för vattnet steg över bräddarna och rann ut på vägen, och kyrkofolket, som trampade i det, gick och småsvor. Men dyn var ju en riktig guldgruva. Det hade klockaren sagt. Bättre gödning fanns inte att köpa för pengar.

Nyanders samvete var lugnt. Kofoten hade själv räknat ut, vad arbetet skulle kosta, och han hade fått, vad han begärde. Tio kronor kontant och fri kost, sådan var överenskommelsen. En annan arbetare, utan fläck på sitt goda namn, skulle ha fordrat att få det kontanta beloppet höjt till tjugo kronor, ty man ansåg, att arbetet skulle taga en hel vecka minst.

Vad skottkärran gnällde och pep dag för dag. Det tycktes Nyander i hans otålighet, som om dammen inte kunde tömmas. Kofoten slet och arbetade från tidigt på morgonen till sena kvällen. Det var en heder för honom att få arbetet utfört på den beräknade tiden.

Men första veckan gick, och andra veckan gick, och tredje veckan också. Då var dammen äntligen tömd.

Dessa dagar hade tagit hårt på kyrkoherdens skafferi. Kofoten kunde äta, och det såg ut, som han tog mera, än han verkligen gjorde, ty han hade dåliga tänder och tuggade sakta. Visserligen var Nyanders pastorat fett, men huru många år hade han väl suttit där! Och de odödliga amorteringslånen sedan! Nu var han van vid dem, så att de inte gjorde honom bekymmer mera. Men de skulle skötas, om han ville vara hederlig människa. Det värsta var emellertid

med barnen. Vad ungdomen var slösaktig nu för tiden! Annorlunda var det när han studerade. Det ville inte förstå för pojkar, som lågo i Lund, och de vuxna flickorna reste oroliga hit och dit och strävade efter att bli gifta, för här i Högåkra ville ingen ha dem, då alla kände till, hur fattiga de voro. Jo jo, fattiga prästdöttrar äro hårdgifta.

Vad det pinade och pep i axeln på den stackars rullbären! Nyander hade ont samvete, då han hörde gnället. Se, Kofoten hade begärt tjugo kronor för sitt arbete, när det var färdigt. Men inte hade prästen råd att ge honom så mycket. Visserligen hade han pengar liggande, men dem skulle stationsinspektoren ha i avbetalning på ett lån, så dem kunde han ju inte röra. Rätteligen borde Kofoten inte ha fått ett öre i kontanter, ty han hade gått och ätit i köket under tre veckor i stället för under en. Nå ja, ingenting var att göra åt den saken, för Per hade uttagit hela tian i småposter, innan arbetet var utfört.

Kofoten blev arg och uffer i otidigheter mot prästen, men Tilda, som var stor och tjock och inte hade böjts av arbete med amorteringslånen, hon gav Kofoten svar på tal.

Den skottkärran hade pinat kyrkoherde Nyander under veckor och hindrat honom i hans arbete, och den pep och gnällde fortfarande.

Prästen spratt till, så att sängen skakade. Dammen var ju tömd, och uppgörelsen med Knutsson hade skett i går kväll. Som en blixt slog den tanken genom hans huvud och gjorde honom klarvaken. Vad var då detta? Han bligade slinnt och lyssnade.

Det gnällde och pep, gnällde och pep oavbrutet i samma takt, som han var van vid.

Han satte sig upp i sängen för att kunna höra bättre. Jo visst, det pep precis som från Kofotens rullbår. Han hörde det tydligt genom fönstret, som stod öppet. Men det var väl någon annan, som sköt en skottkärra förbi ute på landsvägen.

Den lille prästmannen log, då han tänkte på att pipet från skottkärran således hade varit orsaken till att en stor del av hans långa liv hade dragit förbi honom i dröm. Näktergalen, som sjöng i vårnatten, och syrsan, som pep den mörka höstkvällen, allt hade varit rullbärens gnissel.

Kyrkoherden fittade åt sin hustru, som låg och sov med näsan i vädret. Att inte hon hade väckts av pipet! Eller kanhända hon höll på att drömma, liksom han hade gjort? Kyrkoherden såg på henne men kunde inte spåra något i hennes drag, som gav antydning om sådant. Vad kunde klockan vara? Han sträckte sig bort till nattduksbordet och tog den. Inte fullt fem! Undras, vem som kunde vara så tidigt uppe och rulla?

Prästen kröp ur sängen och drog i skjortan, ty den var för kort. Tilda kände konsten att få tyget till sex skjortor att räcka till sju och en halv. Han traskade bort till fönstret i bara fötterna och blickade ut i den fridfulla morgonen. Jo, där gick en gubbe och rullade en skottkärra precis så, som Kofoten hade gått och rullat de föregående dagarna, och han sköt den ner mot dammen, liksom hade han ämnat hämta dy. Om det hade varit mörkt och Nyander hade trott på spöken, så skulle han ha kunnat taga företeelsen där ute för en gengångare. Nu var emellertid prästen en lärd man, och han kämpade i sin församling mot vidskepelse och svartkonst, som hans kall bjöd honom.

In memoriam.

VAR AN I VÄRLDEN EN GOD OCH REN människa levat, där har hon bidragit att göra hela världen en smula bättre och skönare, och vi stå alla i tacksamhetsskuld till henne. Vem som än kommit i beröring med en sådan varelse har blivit rikare och lyckligare.

I dessa dagar har en människa av denna art gått ur tiden. Siri Heyman, född Thiel, är icke mer. För hennes talrika vänner och bekanta kommer detta sorgebud som ett oväntat slag, helt nyss gick hon frisk och glad i deras krets. Det låter så ofattligt, att hon, som knappt var 29 år gammal, redan måst lämna sitt lyckliga hem, de fyra små barn, vars uppoffrande mor hon var, sin make, sina föräldrar, sina fattiga, alla som älskade henne. Och likväl är det sant. Men hennes minne skall leva, så länge någon av de många, som känt henne lever — kanske längre. Ty hennes godhet och renhet, hennes barmhärtighet och osjälviskhet frängde så igenom hela hennes väsen, att hon blev till en lärdom för alla som råkade henne. Själv var hon omedveten därom. Anspråklöst och tillbakadraget var alltid hennes uppträdande, helt fritt från världslig fåfänglighet. Men ingen kunde undgå att känna sig gripen av blicken ur hennes milda blå ögon, och många äro de, som funnit livet vackrare, efter att ha mött den. Blott genom att vara den hon var, icke genom att verka något särskilt verk inom samhället, har hon gjort mera gott än mången som ägnat sina krafter åt det allmännas tjänst. Man skulle vilja tacka henne, men kan bara viska: Saliga äro de renhjärtade.

S. H.

Spörjande och fyllda av sorg stå vi i dessa tider inför dödens förhärjande framfart bland dem, som genom sin ungdom och blomstrande hälsa synt oss danade ej för gravens avskildhet och tystnad utan för det sorlande livets mångahanda krav.

Blicken i ett par av godhet och glädje strålande ögon släcktes helt plötsligt för några dagar sedan, då fru Mia Lagerholm, född Lillieros, borttrycktes av döden efter blott några dagars sjukdom. Mitt i sin härligaste ålder slets hon ur de sinas krets, slets från sörjande make, moder, broder och en stor vänkrets, som icke kunna fatta att hennes betagande väsen för alltid upphört att finnas. Hon var en av dessa sällsynta solskensnaturer, vilka dela med sig av sitt hjärtas och sitt personliga behags rika skatter. Hennes glädje tvang andra att le, hennes godhet gjorde andra goda. Det bästa normorna kunna skänka människan: friskhet i känslan, öppenhet i karaktären, förmågan av kärlek till livet och nästan fanns hos henne. Därför stod det städse som ett skimmer kring hennes person. Och i det skimret försvann hon för våra blickar.

Frid över den älskliga!

E. H—N.

ken värdighet, som lät sig förena med hennes enkla klädsel, gick bort till nattduksbordet och fiskade upp sitt tandgarnityr ur vattenglaset. Gubben förstod, att nu hade hon bestämt satt sig i sinnet att stanna uppe och delta i överläggningen med Kofoten.

Kyrkoherden traskade stilla och undergivet omkring och klädde sig och gick igenom drömmen i sina tankar. Jo jo! Där hade legat ämne till något stort i honom. Men hur skulle världen se ut, om alla stora begåvningar frängde sig fram!

Nyander blev fortast färdig och stack ner till dammen.

Emellertid hade även klockaren blivit väckt av skottkärrans gnissel. Den unge mannen tyckte om en god historia, berättad

Mia Lagerholm, född Lillieros.

eller upplevad, och som han förstod, att något roligt nu skulle hända, så hade han klätt på sig och stod vid dammen, då prästen kom.

— Per Knutsson är redan i arbete, sade han till sin förman med en ton i rösten, som talade om ett gott lynne.

Kyrkoherden hade knappast tid att hälsa, ty Kofoten var i närheten med sin last. För att tvinga honom att stanna klev Nyander in på den stig, som Per rullade på, och gick honom till mötes och talade till honom. Men inte en muskel rörde sig i Kofotens ansikte. Han körde rakt på, som om prästen varit luft. Och i det avgörande ögonblicket måste Nyander vika åt sidan, låtande Kofoten som segrare draga ner mot dammen.

— Men vad gör han, människa! ropade prästen för att komma till tals med honom. Skäms han intel!

Kofoten var av naturen ordkarg, och detta drag framträdde skarpast, då han var ond. Han svarade inte ett ord utan vält bären med en knyck, så att vattnet i dammen stänkte högt, när dyn flög dit. I nästa ögonblick var fordonet åter på rätt köl. Kofoten gjorde helt om, och började sträva upp för åkern med kärran efter sig.

— Människa, människa! Sannerligen om jag förstår honom! Vad tar han sig till! Kyrkoherdens lilla kropp skakade.

— Han välter gyllja i vattnet, tycks det, enligt vad jag kan se, inföll klockaren torrroligt.

Kyrkoherden satte sina ögon förvånad i klockaren.

— Får han hållas, återtog denne, så är det väl hans mening att göra om sitt arbete, så att smörjan kommer tillbaka på samma plats, där han har tagit den.

Prästen skyndade efter Kofoten, så fort hans kippande morgontofflor tillåto det, och sökte få honom att taga reson. Men Per rullade på bort till lasningsplatsen. Där fyllde han kärran på nytt och satte åter kurs mot dammen, ständigt utan att säga ett ord till den ivrige prästmannen.

Emellertid väntade honom nere vid dammen en starkare motståndare, nämligen prästfrun. Hennes närvaro hade också sitt stora inflytande på kyrkoherden, ty denne fick nu rycka fram med grövre artilleri. Han visste, vad som väntade honom av Tilda, om

Siri Heyman, född Thiel.

Men vad gubben var lik Kofoten, och han gick samma stig, som denne hade trampat under de långa veckorna! Mannen ute på åkern kommer allt närmare dammen.. Nyander tittar och tittar. Han ligger i det öppna fönstret och börjar frysa, för skjortan är så kort. Han sträcker baksycket för att få den att räckta längre ned, men det lyckas inte stort.

Av oron i rummet har hans hustru småningom vaknat, och hon gör stora ögon, då hon ser mannen med halva kroppen utanför fönstret.

— Vad ligger du där för? frågade hon.

— Kom hit, ska du få se, kom! Det är något märkvärdigt, sade han och vände sig ett ögonblick till sin hustru.

— Jag frågade, vad det var. Svara på det!

Hans äkta häft hade ingen lust att kliva ur den goda sängen.

Han lydde brått hennes befallning.

Tilda kom fort ur sängen. Där lågo de båda två i fönstret och följde med blickarna mannen, som rullade, och de lyssnade till det välkända pipet från det förstiga hjulet.

— Vad i Guds namn kan det vara? frågade Tilda.

— Ja, säg det! svarade Nyander. Så blev det tyst i rummet och även från åkern, ty gubben hade hunnit ner till dammen. I samma ögonblick stjalper han kärran, och en massa dy, eller vad det är, far ut över brädden ner i djupet. Prästen hoppar till. Gubben där ute rullade således icke något från dammen utan till den.

— Det är Kofoten, sade fru Nyander och andades häftigt.

— Är människan galen! Prästen var så upprörd, att skjortan skälvde.

— Han är en usling, en bov, som har suttit på fästning. Han vill hämnas och kör gylljan ner i dammen igen. Där har du, för att du vill spela barmhärtig och hjälpa upp människor! Uusch!

— Lugna dig, Tilda lilla, jag ska tala förstånd med honom.

— Du! Tilda skraftade till, irriterande, som hon brukade göra, då hon ville håna sin man för att sätta mod i honom. Där ska karl till det.

— Läg dig i sängen, Tilda! När du har sovit ut, blir du vid bättre humör.

Hans hustru höjde sitt huvud med så myc-

han var för svag och undfallande mot sina medmänniskor. Hon syntes också tillfredsställd med vad hon nu fick höra av sin man och kastade själv ett skarpt ord mot Kofoten.

— Olof, Olof, ropade hon, byt inte ord med en fästningsfånge!

Denna snärt öppnade munnen på Per.

— Håll reda på sin käring, så att hon håller käfft! röt han till prästen. Det kostar något att kalla folk för fästningsfångar. Kofoten hade satt ned rullbåren.

Nyander blev ängslig. Utom klockaren hade ett tiotal drängar och pigor kommit till platsen. Tilda var aldrig försiktig med sin mun. Fattas nu bara, att Per Knutsson stämde! Vilken skam för prästen! Och böterna sedan!

— Tilda, Tilda, lugna dig! sade han brått och lyst.

Hon fittade stelt på sin man med en min av förakt.

— Visa, att du är karl en gång, Olof!

Han blev röd i ansiktet. Hopen fnissade åt sin själasörjare. Kofoten var känd för att kunna sälta folk i harnesk mot varandra. Bara med det, att han hade öppnat munnen, hade prästen och hans fru råkat ihop. Han var överdådig, den Kofoten.

— Ja, visa, att han är karl, och lär sin käring att hålla käfft, när manfolk talar! inföll han.

— Nu gå vi in, Tilda! föreslog den fridsamme kyrkoherden och vände sina steg mot hemmet. Per Knutsson tog åter fast i kärran och begynte rulla mot dammen. Det syntes, som allt skulle komma i de gamla gängorna. Men fru Nyander var inte van, att man gjorde henne emot. Det gällde för henne att upprätthålla sitt anseende som oövervinnelig. Hon rusar fram till Kofoten, griper honom i armen och skriker i hög falsett, att han skall gå hem.

Per Knutsson ryggar skarpt ett steg baklänges. Kyrkoherdefruen släpper hans arm och får en stöt av hjulet, så att hon faller i kärran och ligger och sprattlar för att komma upp. Kofoten vippar med båren och stjälpel dess innehåll ut, både gumman och gyttjan. Han hade ju ingenting annat att göra för att hjälpa henne ur hennes nöd. Hon kom att ligga i smörjan en halv meter från kanten av dammen. Kofoten sätter kärran, gör helt om, fattar ånyo tag i skalmarna och börjar sin vandring upp för slutningen för att skaffa ny last, låtande de andra taga hand om prästfrun.

Hon var en stark och modig människa och skrek inte, som andra fruntimmer skulle ha gjort under lika svåra förhållanden, utan hon teg, teg, då hon föll i kärran, teg, då hon slungades ur den, och teg, då hon arbetade sig upp. En gång i hennes liv hade det således hänt, att hon hade bringats till tystnad, men vad hon hade råkat ut för, var ju också av enastående art, och just tystnaden vittnade om hennes kraft.

Klockaren höll på att kväva sig av skrafft men kämpade manligt emot utbrottet. Även de andra åskådarna hade så mycken aktning för prästeståndet, att deras skrafft blev invärtes, men trycket var hårt. En högtidlig tystnad rådde på platsen, endast avbruten

av Kofotens försliga hjul, som klagade i uppförbacken.

Prästen ryckte till mitt i ett steg. Vad betydde stillheten! Han vände sig om och fick se sin hustru, som just hade arbetat sig upp ur gyttjan.

Han skyndade fram för att hjälpa, men han stannade och höll sig på några stegs avstånd, för att inte drabbas av sviterna av det missöde, som hon råkat ut för.

— Kära Tilda, tala! Kvävs du! Hur är det? frågade han ängsligt.

Hon stod och fräste och sprutade för att klara näsa och mun och få andhämtningen att fungera normalt igen. Efter en stund lyckades det henne så mycket, att hon kunde någorlunda tala, och strax var hon färdig med att ge sin man en kort men skarp tillrättavisning. Därefter satte hon av mot hemmet i så hastig fart, som hennes dyga kläder tillät.

Kofoten höll på med sitt arbete träget och blint. Det var många människor, som under dagens lopp gjorde ett slag bort till dammen. Man tog över huvud parti för den gamle stackaren, ty man tyckte, att prästen hade avfärdat honom med alltför usel betalning. Inne i prästgården hade motparten inte för roligt, särskilt husfadern, som alltid fick uppbara huvudparten av vidrigheterna. Hustrun var tvär och ond, och barnen beklagade sig över att de hade fått en sådan stackare till far. Ute i trädgården hängde fru Nyanders upptvättade dräkt till torkning, längre bort syntes Per Knutsson och hans åskådare, och hjulet gnällde och torrgrät.

Den gamle prästmannen var invärtes ond på sin hustru. Vad som inträffat, var hennes skuld. Det var hon, som hade hållit så hårt på tian, och hade inte hon varit, så

hade han givit med sig, fastän han inte då hade haft fullt till amorteringen. Men vad hade det gjort! Det hörde till sällsyntheterna, att han kunde betala allt på dagen.

Det lider mot solnedgången. Kofoten hade slutat sitt arbete för dagen, och en högtidlig tystnad ligger över gårdar och åkerfält. Kyrkoherden är stadd på vandring bort till stationsinspektoren för att betala sin skuld. Han har tagit en genväg och vandrar på en dikesren mellan tvenne rågfält.

Solstrålarna sila genom rågtopparna. Den gamle mannen faller i tankar. Nog hade livet bjudit honom många misstråkningar. Han ägde inte hopp att bli något stort i världen. Fattig var han och kunde väl aldrig i detta livet betala sina skulder. Men i ett avseende var han lika rik som vem som helst. Han kunde njuta av naturens skönhet, och ju mer åldern kom och illusionerna ramlade, dess högre växte denna förmåga hos honom.

Han stannade mitt på stigen. Axen vipade tungt, mogna för lien. En hund gav skall från en gård långt i fjärran, och så var allt åter tyst.

Inte fanns det någon människa i världen som var fattig, då det stora i naturen, var allas gemensamma egendom! Bara bagattellerna som penningar och sådant hade människorna blivit tillmätta i olika myckenhet. Måne Kofoten kunde njuta av naturen så, som han själv? Varför inte! Den förmågan var ett ålderdomssymtom och inte förvärvad genom bokliga studier. Men ändå, stackars Kofoten! Måne han hade fått någon mat i dag? Den sista kronan av tian hade han uppburit för två dagar sedan, så den var nog slut. Han hade slitit bra i dag och arbetet suger. Men fattiga människor sno sig alltid till något, så det var nog inte så illa ställt för Per Knutsson.

Kyrkoherden gick i drömmar, ljusa eller vemodiga, allt eftersom han fångades av det vackra i naturen, eller tanken på Kofotens fattigdom fick överhanden.

Nyander stannade tvärt och lyssnade. Var det inte gråt, han hade hört, och en människoröst bruten av tårar!

Han stod stilla, men allt var tyst.

Bestämt hade han hört något! Vad kunde det vara?

Då hörde han ånyo en kvävd gråt. Den lät arg och sorgsen med en underton av förtvivlan.

Så börjar den gråtande tala kort och avhugget. Rösten är skrovlig som från en gammal man. Prästen kan inte höra orden, men han förstår, att här finns en människa i stor nöd och förtvivlan. Han kan inte se den, som klagar, ty några steg ifrån honom gör stigen en vinkel, och där bakom dold av rågen måste den gråtande sitta.

Nyander tog de få stegen till hörnet för att bjuda tröst. Där på en skotfkärra sitter en gubbe, böjd, med huvudet i händerna.

— Per Knutsson! undslapp det prästen.

Mannen reser sig hastigt upp och står sträv och hård. Men prästen går ett steg framåt.

— Per Knutsson, säger han, vi är människor alla, och fela gör vi alla. Ni hade rätt, jag betalade er för litet. Men jag är fattig, jag som ni. Se här har ni tian! Nyander tog en sedel av den hög, han hade ämnat

Kistan med Karl XII:s kvarlevor, som varit öppnad i och för undersökning i historiskt forskningssyfte, nedsattes ånyo i Karolinska gravkoret i Riddarholmskyrkan onsdagen den 26 februari, 200:de årsdagen av bisättningen. Vår bild härovan visar det dekorerade koret med sarkofagen, innan den högtidliga gravsättningen ägde rum. — Pressfotobyrå.

Biblioteksstämming. Dikt av Vilhelm Sjögren.

"Först då aningen fattar dig,
lycklig och fri du skattar dig."

OSTÖRD, STILLA FRID I BIBLIOTEKET —
studielampans låga ljusmilt brinner.
Nattens skuggor falla djupa, djupa
över jorden. — —

Lejonklockans snabba
pendelslag, de driva tidens timmar
fram i snabba ilande minuter.
Ute gömmer mörkret stormens ilar,
mullbärsträdets grenar dock dem röja
genom läta, sakta slag mot rutan.
Och från fyren ljusets skarpa stråle
trofast tränger genom mörkrets stormar,
spanar, spanar, likt en prövad ande,
som för livets ansvar alltid darrar.

Men härinne härskar drömmarns vila,
vakne drömmarns, som ur böckers visdom
hämtar tidens stillhet för sitt hjärta,
hämtar tänkarskatter för sin tanke.

Schopenhauers andes vemod vandrat
genom rummet, ökat tidens stillhet,
fänt en brand i sinnet, höjt martyriet
till en lag för alla djupa tankar.
"Se, hur bittra ödet ständigt skärper
med sitt hån vår tillvaros elände:
livet rymmer tragediens ofärd,
nekar mänskan dock att upprätthålla
fragiska personers värdighet."

Och Aurelius, Marcus, imperatorn,
blide tänkaren med kejsartankar,
vandrat sällsamt stilla genom rummet.
Självbetraktelsernas fröjder, sorger
glimmade uti hans kejsarkrona,
burna ifrån Romas stolta Forum
ödmjukt in i denna kammars stillhet.
Och jag hör hans milda stämman tala:
"Sänk ditt öga djupt in i ditt inre!
där du finner den, det godas källa;
gräv där blott ihärdigt och beständigt,
Se! då sprudlar den också beständigt".

Och den Nordiske Hellenen, skalden,
"evig yngling med en evig frånad,
en from, en öppen och likväl en grånad",
har här stämt möte med de andra store.
Och sakta ljuda
hans underfulla ord från Gårdsbytemplet
som malmklang från en kristen kyrkas
klockor:
"Ja, helig, helig HAN, som skapat världen!
Han kastar himlen som en mantel kring sig,
och vår, som blommor, är hans andedräkt."

Och från årens långa läkarmödor,
och från dagens skiffesrika minnen
träda syner fram: de sjuka, döda,
de, som lämnats kvar att sorgen bära,
smyga sig intill de store vise
liksom ville de ur deras vishet
söka svar på frågor, som dem bränna.

Själv jag sluter mig till deras skara
sökande ett svar på läkarns frågor,
som ha vuxit under läkartankar
inför lidandet och inför döden.
Ty jag känner, huru mina tankar
måste följa dem, som sörja, lida,
lidit, sörjt, in i det tankerika,
där förklaring ej, men tröst man söker,
hjälp att även andra s bördor bära.

Lejonklockans pendel taktfast jagar
nattens tysta timmar fram mot morgon — —
vintrig mullbärgren därute svänger
sakta emot rimfrosfruset fönster,
liksom frängtar han till ljus och värme — —
mot en sjömans öga, som vid ratten
genom storm och mörker ängsligt spanar,
fyrens strålljus söker ut i natten — —

Bilder äro de ur mänskolivet:
pendelns jämna slag är hårda plikten,
fyrens strålljus milda hjälpsamheten,
mullbärsträdets gren, av hösten blottad,
trängande till vårens ljus och värme — —
den är bilden av en själ, som lider — — —

*

Ostörd stilla frid i biblioteket — — —
studielampans låga ljusmilt lyser.
Nattens skuggor fallit djupa, djupa
över jorden — — — — —

lämna stationsinspektoren, och räckte den fram.

Kofoten föll i gråt igen och satte sig förtvivlad på båren. Nyander närmade sig honom.

— Vad är det, min gode Per Knutsson? Vad är det?

— Det är ingenting. Men vad ska jag leva för? Jag har ingen vän. Alla sparkar till Kofoten. Jag tänkte, att jag kunde söka lugn i mägrelgraven där borta. Det är många, som har kommit ifrån sorgerna på det sättet. Men se, jag är en strunt, jag vågar inte. Jag har inte heller ätit på hela dagen, och när hungern ansätter en, så kan man ingenting, inte ens ta livet av sig. Jag gnuggade några rågax och försökte få dem i mig, men kornen var hårda att tugga, och jag har inga tänder som duger. Å Herre Gud, vad jag är hungrig! Kofoten skakade ånyo av gråt.

— Tag nu tian, som jag håller i handen, tag den, min gode Knutsson!

— Nej, vad ska jag med den. Dammen är snart fylld igen. Jag ska väl inte ha betalt för det, jag inte har gjort. Å Herre Gud, den som hade en bit grovt bröd utan skorpa, bara malle, och ett stycke sill!

Prästen lyste upp.

— Vänta mig här! Han stoppade tian i Pers hand. Lova mig att bli här, tills jag kommer igen, lova mig det! Jag springer hem efter lite mat till er.

— Inte ska kyrkoherden ränna efter mat till mig! Kofoten hade tårar i ögonen och

torkade bort dem med handen, som höll sedeln.

— Lyd nu och vänta! Kyrkoherden var redan på väg mot hemmet och hörde ej, vad den stackars Per Knutsson ytterligare sade.

Solen stod med sin nedre kant vid horisonten. Det lyste rött mellan rågtopparna, som då solen silar mellan fingrarna på en hand. Prästen gick lätt på foten och glad i själen. Visst skulle han hjälpa Per Knutsson. Det hade gnagit i honom, att han hade förhållit honom hans lön. Jo jo, så präst han var, vågade han inte alltid göra, vad samvetet bjöd.

Då han kom hem, var det skymning. Han hörde sin hustru tala ute i trädgården.

Han smyger in i skafferiet och river i förbigående en tidning från köksbordet för att ha något att lägga maten i, slår in en halv brödkaka, tar med näven en stor klick smör, och ett par sillar få göra sällskap ner i tidningen. Han ler, när han tänker på hur gott allt skall smaka Per Knutsson, och han kommer i glädjen att tänka på att något vått bör den hungrige också ha. Men var ska han få något att ta mjölken i? Han trevar och råkar få fatt i brännvinsflaskan. Det finns ungefär en stor sup på den, inte mer. Han kommer ihåg det från i förrgår, då Tilda hade satt fram flaskan på bordet. Han tar en kopp och öser mjölk ur fatet, som Tilda hade satt till grädde, öser mjölken i brännvinsflaskan så gott han kan i mörkret. Tilda ska nog riva ner regn, när hon får se, hur

han har ställt till i skafferiet. Men det bryr han sig inte om, för han är så glad i hågen, att han skulle kunna sjunga. Per Knutsson skall nog undra, vad det är, som sätter så god smak på mjölken.

Då Nyander har fått, vad han vill ha, smyger han sig ut, lätt på foten som en trettioåring. På stigen, där rågstycket börjar, träffar han Kofoten, som har suttit på dikeskanten och väntat honom.

Per Knutsson äter och dricker. Prästen hjälper honom att skära bort skorpan, som Per stoppar i sin ficka till att använda vid lugnare förhållanden. Den hungrige stackaren dricker djupa klunkar av den goda mjölken och proppar munnen full av mjuk malle. Kyrkoherden hoppar omkring honom och pratlar och skrattar.

Plötsligt rycker Per till och stannar mitt i tuggandet.

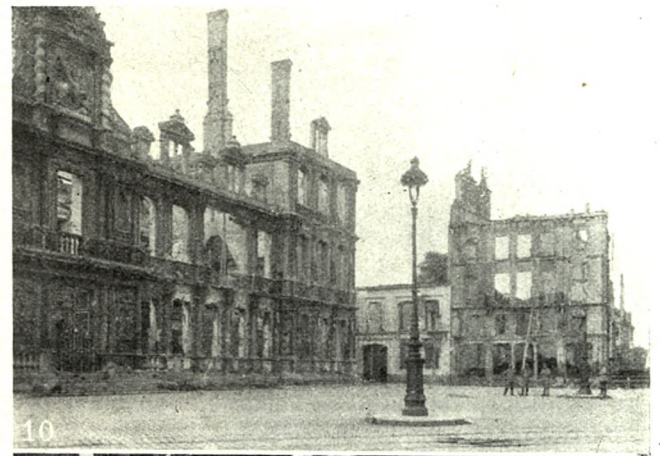
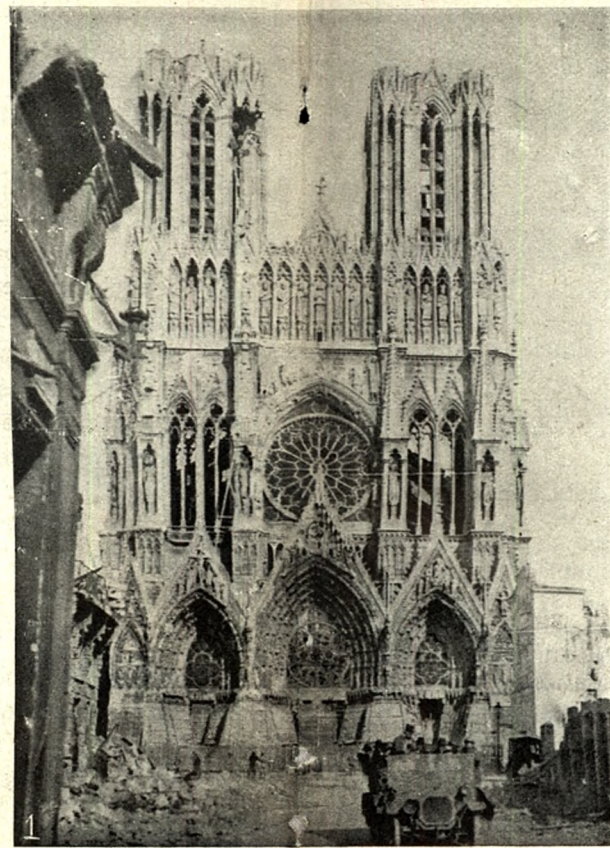
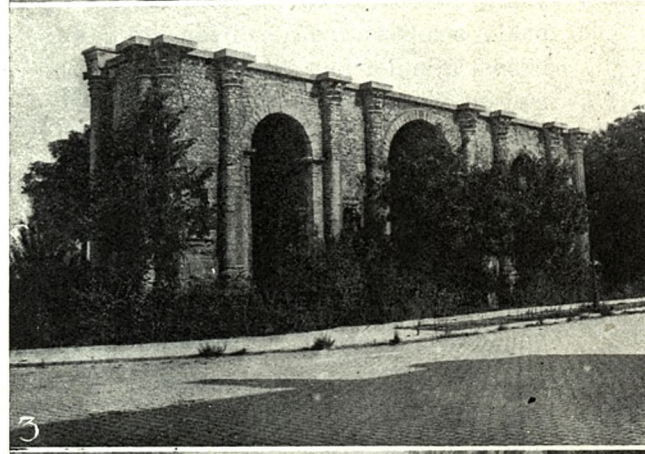
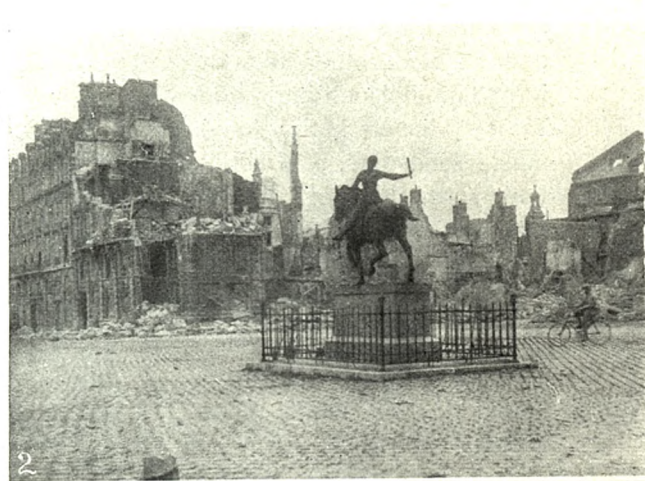
— Herr kyrkoherde, säger han, tag tian igen! I morgon ska jag rensa dammen i alla fall. Att kyrkoherden är en sådan människa! Knutsson räcker honom sedeln.

— Nej, Per ska ha tian. Kyrkoherden knyter sin hand till avsked om Pers näve, som håller sedeln. Behåll den, och farväll!

Nyander skyndade från honom bort till stationen.

Knutsson är vimmelkantig i huvudet. Han ler och lägger sig att vila på dikeskanten och tänker på huru god världen är, och inom några minuter faller han i sömn.

I Reims, det ödelagda. Skildring för Idun av Jane Gernandt-Claine.

LANGE — ALLTSEDAN VAR ÅTERKOMST TILL FRANKRIKE — har det varit min åstundan att beträda Reims, den plats, där krigets martyrer lidit som kanske ingenstädes under fasornas år fientligheterna pågått.

Emellertid ligger den förr så blomstrande staden på 135,000 invånare, där pärlan bland gotiska kafedraler utgjorde ett föremål för lärdas och olärdas beundran, inom ett område, vars tillträde ännu så länge är förbjudet för den stora allmänheten. Alla försök att få se den vandaliserade helgedom, som sluter en så stor del av de franska konungarnas historia inom sina murar, strandade mot oöverstigliga svårigheter. Men ännu log ödet mot mig, tack vare den samling älskvärda människor, som bildar styrelsen för Amerikanska Röda Korset, och icke minst tack vare Idun.

Var annan dag får nämligen ett sällskap av tio manliga och kvinnliga medlemmar av detta samfund till den olyckligaste bland städer under ledning av en fransman, M. Jules Claine, som i sin egenskap av föreläsningdirektör vid detta samma Röda Kors ger en historisk överblick av sevärigheterna. Någon gång händer det dock att en av de utvalda saknas, när det gäller att teckna sitt namn på listorna. Det var med denna möjlighet för ögonen som jag en tidig morgon, medan boulevarderna ännu lågo i elektrisk belysning, tog plats i metron, för till Östra bangården och hamnade vid en avskränkning, där några unga amerikanska redan befunno sig före mig.

Och jag hade tur. Ty av de tio antecknade kom blott nio och jag reste till Martyrstadens i Champagne som Miss Nellie Anderson ifrån Chicago.

Min ursäkt inför mina medresande var att jag för pennan och har skrivit brev till hemlandet över märkliga kvinnor i deras Röda Kors. Att den miss, i vars namn jag färdades, endast var tjuogoåttå år — allt dylikt står nog angivet på listorna — kunde ju varit kinkigt under andra förhållanden. Men morgonen var grå, ingen människa var till sin fördel och tåget överfullt, — vem hade tid att fästa sig vid småsaker?

Miss Nellies kamrater bjödo hennes ställföreträdarska på hård amerikansk chokladkonfekt och pratade om "flickor hemifrån", vilka nu för tiden knappast gjorde annat än skötte sina nöjen i världsstaden vid Seine. Själva föreföllo de stillsamma och förnuffiga, men till vilken kategori Nellie hörde fick jag inte klart för mig och uppgav varje försök att få reda på hennes sätt att göra bekant-skap med Paris.

Det fanns intressantare saker. Den andra-klass-

vagn vi åkte i hade anlant alldeles färsk från Tyskland med varningen att lufa sig utom fönstret skriven på fiendens språk och remmarna av flätat segelgarn i stället för läder. Massor av lastvagnar hade likaledes kommit samma väg och det roade folk att se dem. I det långsamt klarnande morgonljuset började trakten också att bli alltmera fängslande. Och så fort vi nått floden Marne, de världshistoriska segrarnas flod, voro vi — var jag — mitt inne i minnen från kriget.

De spridda husen lågo i ruiner. Trädstammarna stodo knäckta likt soldater fallna på sin post. Skyttegravarnas band skuro marken i sicksack, och vid foten av kullarna skymtade ingången till skyddshålor och skjul, somliga med dörr, andra utan. Ju närmare man kom vingårdarna, ju större blev förödelsen. Överallt gapade djupa runda gropar, vilka granaterna hade sprängt och som kunde fillhört någon underjordisk krater i en vulkanisk mark. Och mitt i denna ödeläggelse, under en vinterhimmel, som bevarat något av krigets dystrehet, gingo trygga franska bönder och plöjde sin jord för kommande skördar.

I trakten av staden Eprenay, som tycktes tämligen väl bibehållen, åtminstone sedd från kupéfönstret, utbredde vinfälten sin rikedom över i det oändliga förtonande kullar, där rankornas stötter lågo upp-lagda på tvenne grepar i väntan på att komma till användning längre fram. Somliga sträckor föreföllo förunderligt skonade i jämförelse med andra, men då tåget gled fram mot Reims, fanns det icke en koja eller en lada, som ej bar spår av att vi nalkades tårarnas stad.

Byggnadernas tak täcktes av svarta skynken, deras framsida var sprängd av de jättelika hälen efter brandbomber. Svartnade persiennor slogo med ett tomt, dött ljud mot nakna fönsteröppningar, och stationshuset låg så prickat av kulor som ansiktet hos en människa, vilken haft svartkopporna, förr i världen var prickat av ärr.

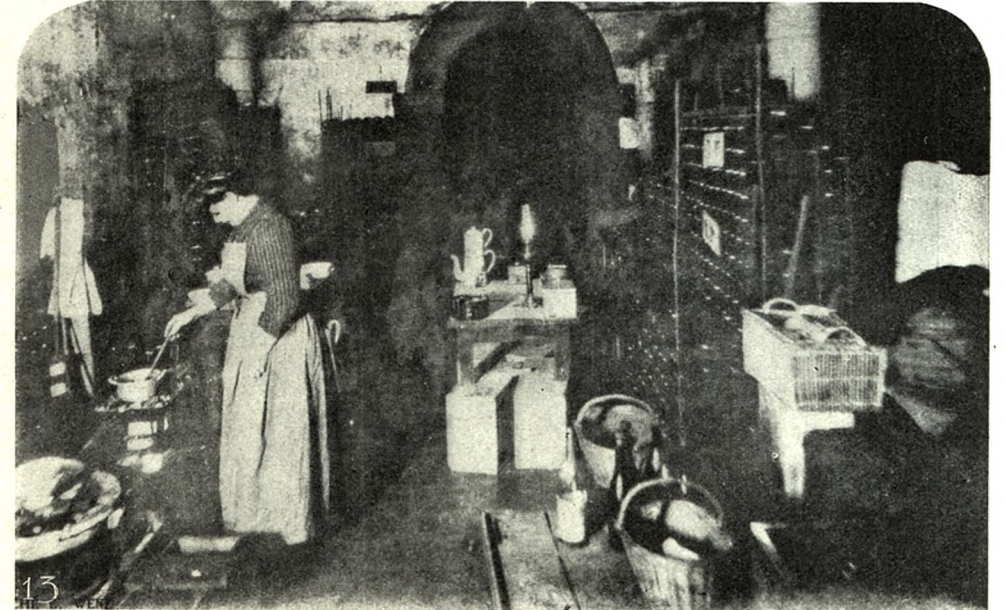
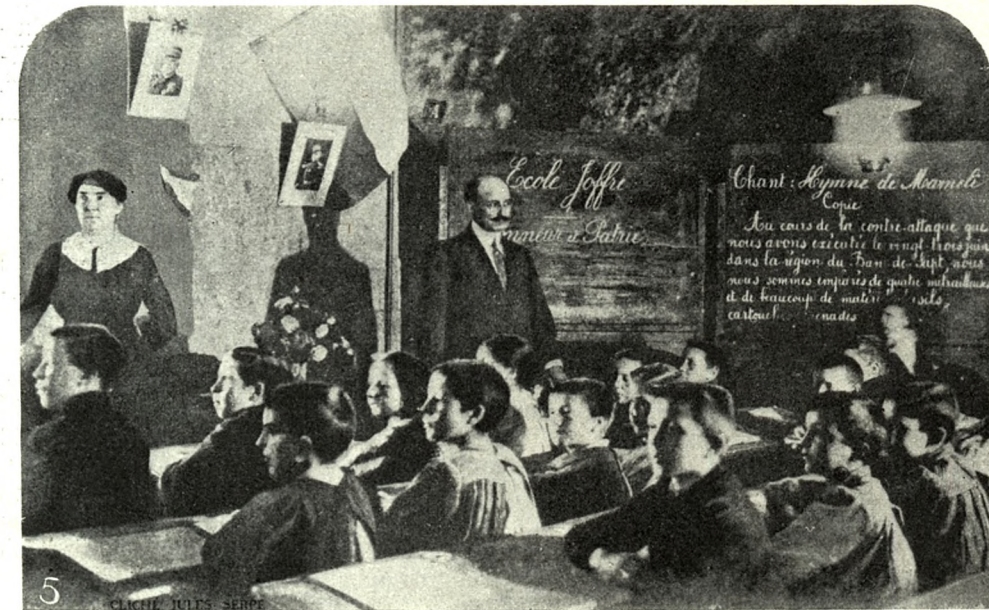
De resande voro så många att man fick vänta en lång stund, innan man väl hann avlämna biljettorna och komma ut i staden — en stad i spillror, ingen vistelseort för levande väsen, med en vålnad till katedral.

Redan på den öppna platsen nere vid järnvägen, där Colberts svartnade staty står inhägnad av en plantering, skymtade jag den gråa hamnen av vad som en gång var medeltidens mest fulländat enhetliga skapelse av gotisk byggnadskonst.

När vi — amerikanerna, den franske direktören vid Röda Korset och jag — gingo nedåt Libergiers gata,

1. Amerikanare besöka Reims katedral. 2. Jeanne d'Arcs staty, som räddades av fransmännen mitt under bombardemangelt. 3. Den märkliga på 1000-talet uppförda Romerska porten, som undgått förstörelsen. 4. Hur gatorna avröjas. 5. "Joffres skola" i Reims källare. 6. Måltid i källaren. 7. Doktor Langlet, Reims hjältemodige

borgmästare i sitt arbetsrum i rådhuset före det sista bombardemangelt. 8. Rådhusets personal provar maskor mot giffiga gaser. 9. Sängkammare i ett källarvalv. 10. Stadshusets framsida. 11. Ett av bomber förstört valv i St. Andrés kyrka. 12. Gambetta-gatan vid katedralen. 13. Köket i källaren. N:ris 5, 6, 9, 13. J. Mabot foto.

var ett regn av brandbomber, vilket fallit i över fyra års tid, lagt husen i aska som efter en enda jätteeldsvåda, var det som om man vandrat över en ödelagd kyrkogård. Allt liv var släckt. Ingen annan än vi rörde sig bland ruinerna, och framför våra ögon lyfte sig höljid i den liksvepning av förgångelse branden kastat över dess skepnad, den spöklika uppenbarelsen av helgedomen i Reims.

I förstene ville man icke närma sig dess resning. Man vågade icke. Dödens mysterium svepte sitt dunkel kring dess båggestolta torn, kring den skövlade bilden av Kristus på korset, kring den sörjande Maria Magdalenas halvt sönderfräta gestalt, kring de tre ingångsportarnas en gång så beundrade och underbara skulpturer, kring jättesrosens krossade purpurblomma, kring fönstrens svarta gap. Och en sorg steg stilla som en skugga bland allt detta skugglika i denna hemlighetsfulla tystnad. Vem talar inför någonting likt detta? Ens inre skälver blott av djup blygsel att denna förstörelse är ett verk av människohand.

Helgedomens historia går långt tillbaka i tiden. Den sjätte maj 1211 lades grundstenen till mästerverket. Man känner namnen på de arkitekter, som fullföljt arbetet med dess resning under hundrade år — alltid efter den plan, som den främste bland dem Jean d'Orvais, hade undfått och testamenterat till sina efterföljare. Därav dess ojämförligt rena och enhetliga stil, vilken aldrig förvanskats genom avvikelser. Varje huggen sten och varje sammanfogning av färgat glas hade sitt eget kapitel — och nu ligger hela denna utsmyckning i grus och spillror.

Halshuggen är den Kristusbild, som sträckte ut sina välsignande händer vid norra fönsterkorset och som släktled efter släktled beundrat, och brandbomberna ha sprängt så stora hål i valven att en jättekrater kunnat spy eld och efter genom deras gap. Att beträda dömens inre är alltid förenat med fara, men vem vill icke se det härliga orgelverket från medeltiden eller den plats, där Jeanne d'Arc stod, då den unge konungen kröntes. Golvet är ett kaos av gropar och stenflisor, och förödelsens styggelse höljer själva högaltaret med aska och grus.

Så goft som hela denna ödeläggelse förskriver sig från hösten 1914, och jag minns

Franska generalkonsuln M. Jules Claine, föreläsningens direktör vid Amerikanska Röda Korset.

så väl att ingen ville tro på denna förstörelse i den omgivning, där vi då levde. De personer jag träffade förklarade att alltsammans, tidningsuppsatser och fotografier av det ohyggliga, bara var överdrift och finter. Fienden kunde aldrig ha gjort sig skyldig till något dylikt, hur vore det ens en möjlighet? Verkligheten talar dock ett annat språk, och en gång skola människorna vallfärda till Reims som till Jerusalem eller till Athén och Rom.

Den kungsgård från medeltiden, där Frankrikes smorde bodde och som låg alldeles nära katedralen, har jämnats med marken av brandbomberna liksom biskopens palats. Men vad ha granaterna skonat?

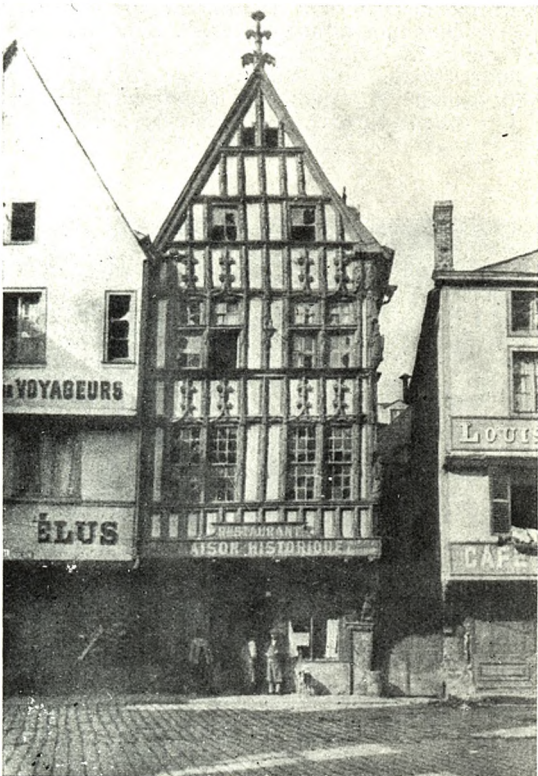
Att vandra genom fårarnas stad är att gå i dödens tysta tempelgårdar. I dessa helgedomar arbeta dock de slagna motståndarna som fångar med att sopa gatorna rena från järnskrot och stenflisor.

Jag kunde inte låta bli att stanna och betrakta dem med en värld av undran i mitt sinne. Jag ville se hur de sågo ut, dessa människor, som under fyra och ett halvt års tid siktat mot katedralen utan att dock lyckas utplåna varken denna helgedom eller Frankrikes historia från jorden. Efter detta lands överväldigande seger, en seger, som kommer att sträcka sina verkningar utöver sekler, ha de fiender, som vistats i fångenskap härnere, mist sitt övermod... Ack, hur fullständigt... Man skulle nästan kunna ta dem för vanliga, hyggliga unga gossar, men omgivningen var för hemsk att skåda. Det dödens verk, som fullföljts i Reims, är fäsansfullt. Man dröjer bävande inför det obönhörligt demoniska som kan leva sida vid sida om det mänskliga i själarna.

Den vålnad från det förgångna, som nu lyfter sina linjer av skönhet mot himmelen och som är allt vad som återstår av katedralen, väcker sällsamma känslor. Vilket vore att föredraga — att låta denna skugglika hamn stå kvar i sitt nuvarande skick som ett beklämmande minne av kriget eller försöka att återställa och upprusta? Många — däribland prästerskapet — förklara sig avgjort för denna senare utväg.

Blotta åsynen av det gotikens mästerverk, som undergått en sådan misshandling, skulle komma framtida generationer att hata och förkasta varje tanke på örlig. Och med tacksamhet skulle de erinra sig de hjältar, vilka förjagat fienden från fosterjorden efter över fyra års mördande kamp. En katedral har ett annat mål än att vara ett monument av fulländad arkitektur. Dess uppgift är gudstjänsten, och för den skull borde man stötta de undergrävda stödmurarna, återställa den nedbrunna takresningen liksom de krossade fönstren av färgat glas. De allra äldsta — de äro från medeltiden — nedtogos redan i början av kriget jämte de enastående gobelinerna och sattes i säkert förvar.

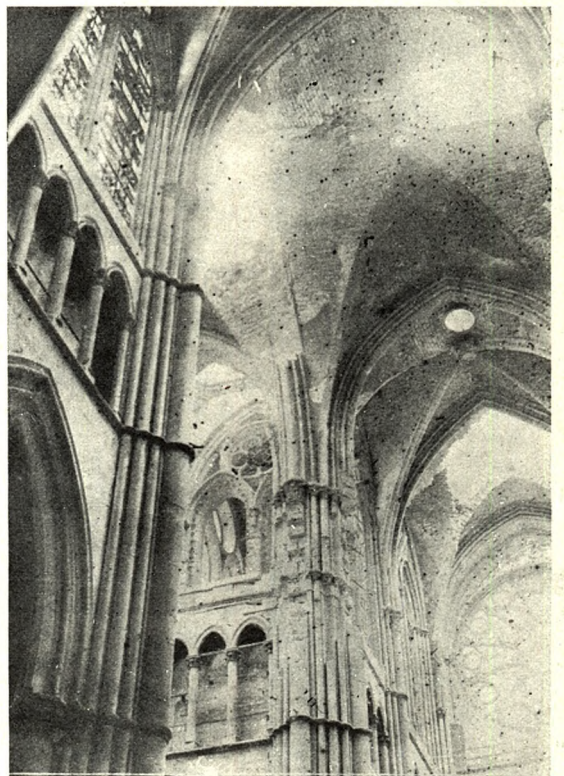
— Men invända andra röster, ingenting är vackrare än ruiner. Rör icke vid dessa heliga kvarlevor.

Historiskt hus i Reims, ödelagt vid det sista bombardemanget.

Kardinal Luçon framför katedralen. I bakgrunden synes den stenhög, som begravt högaltaret.

Av granater genomborrade valv i katedralen.

Spalten om böckerna.

För att en ruin skall kunna anses okränkbar måste förstörelsen dock vara ett verk av tiden, som är den störste bland konstnärer på sitt eget oeffterhärmliga sätt. Ty han förfinar linjerna, låter allt det onödiga falla bort och vårdar sig icke om att bevara annat än det väsentliga. Men det är icke fallet här. Vandalismen kan ej inge aktning. Och så gott det blott blir möjligt, skall man söka återställa domen i Reims, där massor kanske återigen skola kunna hållas.

Och staden — vad skall jag säga om den? Visst skall den väl uppstå på nytt den också, men ur vilket djup av förhärjning... Det är blott den Romerska Porten och fyra — säger fyra hus — som gått något så när helskinnade ur elddopet. Av aderton tusen fastigheter kunna blott tolv hundra räddas ur ruinerna. Brandbomberna ha vräkt balkongr från husväggarna, brutit ned lyktstolpar och grävt gropar så djupa som brunnar, bräddade av förstörelse och död. De svartnade murarna stå uppspetade likt naggade äggskål bland högar av aska och stenskrävor, och ibland ser man bostäder i genomskärning, där en sänggavel eller ett skrivbord räddats i spöklik ensamhet — vem vet genom vilket under. Gamla lumpor hänga jämmerligt medfarna och svedda i vad som säkerligen en gång för länge sedan — att döma av kvarteret — var en fin frus garderob, och ännu stå vin- och likörglas halvtömnda på disken i en vinhandlares bod. Men taket är delvis nedrasat, golvet ett gapande hål, och var är den tonsättare, som skapar en melodi av dödlig övergivenhet genom att lyssna till vindens sus och persienernas dova, trötta knackningar mot den tomma fönsterkarmen? ... Ack, den som haft fondikningens gåva...

Man går inte och jämrar sig i Reims. Hemskenheten är allför överväldigande och ett rop av förtrytelse skulle drunkna i allt detta grymma som ett skri inför ett världshav i storm. Man tiger — när man icke skrattar åt någon knäckt paraply som sticker upp sin ynkedom ur en sophög. Detta väckte amerikanskornas munterhet.

De voro mycket glada, dessa unga kvinnor. De tycktes icke förnimma något särskilt, varken inför katedralens gråa hamn eller annorstädes. Ty i domen fänkade de bara på att samla "minnen", brottstycken av knäckta anglavingar eller stenblomster, men skörden blev klen; dylik axplockning är förbjuden. Man blir en smula befänsam. Folket från andra sidan Atlanten har dock visat sig mäktigt av stark känsla och rest sig till en gärning av evig ära, men vår gamla världsdels odling äger det icke. Liket ett mångsträngt instrument klingar vår europeiska själ med sin oändliga rörlighet mot de nog så klara och livliga men i grunden föga skiftande toner, som kännetecknar Amerika. Det finns ögonblick då vi äro rika, de icke. Allt vad den vältalige ledaren för vår lilla grupp yttrade var bortkastat på dem, fast han uttryckte sig på flytande engelska.

Enligt deras tanke är ingenting lättare än att rusta upp katedralen och bygga upp kungsgården och de andra historiska husen liksom man byggde upp Chicago igen efter branden. De förstå icke att flydda århundradens verk är något som ingen murslev från i dag kan ersätta. Och vad de minst av allt kunna fatta är att ett par tusen människor återkommit till Reims och leva mitt i förstörelsen.

Här och där slog det rök ur ett rör vid någon fallfärdig kåk, och det kom flickorna att skratta. Hur kunde folk vara så tokiga att av egen fri vilja komma och slå sig ned i ett dylikt odeläggelsens hemvist? Intet tycktes obegripligare än att själva de förbrända stenarna voro dessa varselser kära av den enkla orsaken att deras far- eller morföräldrar bott där före dem.

— Vi äro ett praktiskt folk, sade misserna från Amerika. Bara det att skaffa föda förfaller ju vara ett olösligt problem. Och i själva verket tycktes saken höra till de kinkigaste. Fattiga och rika äta nere i municipalrådets stora köllare och det gjorde vi också. Detta roade de amerikanska flickorna. Vi sutto bänkade vid grova träbord, begagnade de billigaste skedar och gafflar — knivar fick man hålla sig med själv — och drucko ett för övrigt utmärkt vin ur små enkla bleckstop.

Matsedeln bestod av soppa, kött, bruna böner, ost och kaffe. Måltiden kostade två francs utan och tre francs med vin, men det intressantaste var uppässningen, som utfördes av unga damer ur förmögna kretsar. Vid vårt bord serverades vi av en lärarinna Mlle Fouriaux, som aldrig lämnat Reims och utfört sådana hjältedater under bombarderingen att hon nyligen fått Hederslegionens kors liksom en annan av den olyckliga stadens döttrar, Madame Krug. Denna dam är millionärska och har offrat så mycket för de fattiga att hon gjort sig förljant av sena tidens hågkomst. Ty minnet av det goda bär en livskraft inom sig som vida övergår till och med minnet av den vandalism, vilken ville stryka ut Reims från Europas karta.

DEN INNEVARANDE KRISTIDEN FRAMALSTRAR som känt en från vecka till vecka växande arbetsbrist. Vi vilja icke uppehålla oss med att diskutera den nationalekonomiska faran härav, endast bemärka vilken risk vår litteratur löper genom alla dessa från de merkantila yrkena ledigvordna krafter, som plötsligt tro sig finna att de duga till författare.

På redaktionen uppenbarar sig nutilldags det ena X:et efter det andra — manligt och kvinnligt i behaglig omväxling — med manuskripterbjudanden, framförda efter vad det tycks enligt ett på förhand sanktionerat formulär av följande lydelse:

"Här har jag en novell — respektive en dikt — som jag gärna ville se publicerad i tidningen — men så fort som möjligt. Den ska nämligen inflyta i en bok, som jag ger ut om ett par månader."

Vartenda litet x står i beredskap att ge ut en bok, och det tycks numera vara lika lättvindigt som att gå ut och gå. Litteraturen har blivit en allmänning — förläggarna äro så många och välvilliga, tryckerierna ännu flera, medan respekten för dikningens kall och kravet på konstnärliga kvalifikationer för dess utövande sjunkit till ett minimum både hos de skrivande och de läsande. Huru eljes förklara avsättningen av all den tryckta makulatur, som i form av böcker väljer ut över landet.

Om den litterära odlingens förläckande skall fortgå efter samma skala som de senaste åren, kommer vår inhemska diktning ofelbart att uppleva bankruttens tragedi. Det fåtal verkliga diktare, som stå i idéernas sold och skapa av inre nödvändighet, kunna icke hejda försumpningen.

Någon motvikt gives ju ännu i de översättningar av främmande mästerverk, som då och då tillföras oss. Dit hör J. J. Rousseaus Bekännelser, som är under utgivning från Albert Bonniers förlag i förtjänstfull tolkning av David Sprengel. Denna hänsynslösa självbikt av ett stort geni, som i sin mångsidigt sammansatta personlighet är en exponent för hela människosläktets känslö- och tankeliv på gott och ont, stort och smått hör till de odödliga verk, som ingen bildningssökande människa borde underlåta att stifta bekantskap med. — Av den senaste tidens rent skönlitterära översättningar må anföras Gottfried Kellers självbiografiska roman Gröne Henrik, vilken i Teresia Euréns förtjänstfulla tolkning nu föreligger komplett i fyra delar från P. A. Norstedt & Söners förlag. Samma officin har även utgivit den thüringske diktaren Otto Ludwigs roman Mellan himmel och jord, försvenskad av Erik Norling. Med detta av germansk känsla och germansk kraft genomströmmade episka verk från 1800-talets mitt har vår litteratur riktats med en sedit- och karaktärs målning av hög rang.

Handlingen utspelas mot bakgrunden av en färgrik och klock-tonande thüringsk stadsbild, som låter den tragiska familjehistorien framstå med så mycket skarpare linjer. Det är en de mänskliga viljornas kamp — här manifesterad av två bröder, den ene den onda, den andre den goda viljans bärare — som bildar romanens kärna. Hur denna strid uppstår, utvecklas och obönhörligt leder den ene brodern i fördärvet, medan den andre, som städse möter ont med gott, blir allt större och renare i sin osjälviskhet och offerkraft, är skildrad med en minutiös detaljering av det psykologiska förloppet.

Och ändå är den episka bredden icke okonstnärlig. Fast och målsäkert skriker skildringen fram, orsak och verkan följa med logisk nödvändighet och konfliktens stegring och katastrofartade utlösning har icke blott den konstnärliga effekten berättigande, utan fyller jämväl sanningens krav. Men det som främst gör boken andligt stimulerande är dess etiska hänförelse och djup. Den avkläder livet det tillfälliga och

hävdar de moraliska krafternas betydelse som basis för individens utveckling.

Romanen avslutas med följande ur en ädel förnuftsro sprungna budord som rättensnöre för all väsentlig levnadskonst: "Människorna tala om lycka och olycka, som himlen sänder dem! Men vad människorna kalla lycka och olycka är endast råämnet, stoffet; på människan själv kommer det an vad hon formar det till. Det är icke himlen, som sänder oss lyckan; människan bereder själv sin lycka och välver sig en himmel i sitt eget bröst. Människan skall icke hava omsorg om att hon kommer in i himlen, men att himlen kommer in i henne. Den som icke bär sin himmel inom sig själv, han söker den förgäves genom hela skapelsen. Låt förståndet leda dig, men kränk icke känslans heliga mark. Vänd dig icke med tadel bort från världen sådan den är, utan sök att komma tillrätta med den, så kommer du tillrätta med dig själv. Och i denna betydelse vare din levnad en vandring: Mellan himmel och jord!"

Språkets klassiskt fasta byggnad, dess lyriska modulationer och friska färg, som tiden ej kunnat bleka, har översättaren återgivit med kongenial styrka. Hans inledande essay om Otto Ludwigs person och författarskap är en fint och kärleksfullt genomförd analys, något som väl knappast behöver påpekas, då den härleder sig från en så intelligent och djupt seende kritiker som Erik Norling.

Bland andra till svenskan överflyttade skönlitterära mästerverk från äldre och nyare tid må bemärkas dansken Henrik Pontoppidans stora samhällsroman Lycko-Per, av vilken två delar hittills utkommit från P. A. Norstedt & Söners förlag. Den som vill lära känna modernt danskt liv, dess brytningar på de politiska, konstnärliga, religiösa och merkantila områdena finner stor behållning i att fördjupa sig i detta verk av Danmarks främste nu levande berättare. I Bonniers omsorgsfullt valda Klassiker-bibliotek möta vi Fjodor Dostojevskis mästerverk Bröderna Karamasov, översatt direkt från ryskan av Ellen Rydelius. Översättarinnsans tidigare talangfulla tolkningar av ryska klassiker är en tillräcklig borgen för att hon även nu löst uppgiften med all den pietet ett litterärt standardverk kräver.

Svenska Andelsförlaget lämnar även sitt bidrag till den förnämligare översättningslitteraturen med värdade upplagor av Franz Grillparzer, Den fattige musikanten, Theodor Storm, Hans och Heinz Kirch, R. L. Stevenson, Skatten i Franchard och Alfred de Musset, Emmeline.

Det borde ej vara lönlös möda att främja smaken för värdefull läsning med dessa och liknande diktverk, när det mesta av den nysvenska skönlitteraturen står på en så låg nivå, som nu är fallet. E. H—N.

Fiskdiet och husmödrar.

ATT LÄRA MED LUST HAR FÖRENINGEN FÖR rationell hushållning satt som sitt motto, och alltid livaktig som den är har den nu slagit sig på att praktiskt visa folk, att fisken som födoämne bjuder på minst lika många möjligheter som köttet. L. f. d. Billios taverna vid Norrmalmstorg pågår under några dagar en fiskuställning i förening med fiskrestaurang. På detta sätt och genom föredrag vill föreningen förmå husmödrarna att knyta en intimare bekantskap med fisken och om efter denna kurs, där byråchefen doktor O. Nordqvist, doktor Gunnar Alm, fröknarna Gertrud Bergström och T. Hansson ge en värdefull teoretisk kunskap, bör åtminstone Stockholm ha fått till livs allt vad som är värt att veta i ämnet.

Varför skulle icke någon företagsam kvinna inrätta en billig fiskrestaurang i Stockholm eller allra helst i Göteborg, fiskstaden framför alla andra? Föreningen för rationell hushållning har genom sitt företag givit många impulser, både åt husmödrarna och andra intresserade.

Trädgårdsskötsel - ett arbete för kvinnor. Av Ida Norrby.

DET ÄR Egentligen rätt märk ärdigt att så få kvinnor på fullt allvar ägna sig åt trädgårdsskötseln. Man skulle ju annars tycka, att det är ett arbete som borde i hög grad fylla och intressera kvinnor. Det hör ju till deras naturliga uppgifter att vårda spirande liv, och det borde just ligga för deras naturliga begåvning att folja och vårda buskar och träd och plantor av alla slag, vare sig de ge oss saftiga frukter, fylla en plats på matbordet, eller tjäna till ögonfägnad inom eller utom hus. Kvinnan älskar ett rörligt och omväxlande liv mera än stillasittande, och nog borde väl trädgården vara ett mera lockande arbetsfält än pulpeten och kontorsboken eller renskrivning i ett ämbetsverk. Kan man tänka sig något hälsosammare och friskare än ett rörligt liv i fria luften med levande växter i hundratals eller tusentals, med de mest olika kinnen, som fånga och smeka hand och öga! Är det kvinnans naturliga konservatism, som ogärna tar fatt i nytt arbete? Men det har ju i alla tider varit husmodern och barnen, som skött läpporna omkring de tusen små hemmen.

Det är så många kvinnor, som stå tvekan om vad de skola ta sig till, som icke vilja bli varken lärarinnor eller sjuksköterskor — på dessa banor behövas eljest kvinnor och många kvinnor. Många unga kvinnor ha kanske ett litet kapital, tillräckligt för att köpa ett par hektar jord med en stuga. Flistiga kvinnohänder och kvinnlig smak kunde förvandla ett sådant ställe till ett litet paradys, som kunde bereda kropp och själ och medmänniskor hundra gånger mer glädje än ett par rum i en hyreskasärn, med hund och katt och ett kafferep emellanåt och för resten just ingenting att göra.

För den som på samma gång vill ha arbete och inkomst av arbete, borde det ligga nära till hands att specialisera sig på något särskilt slag av träd-

Brogård, exteriör.

gårdsprodukter, t. ex. jordgubbar, sparris, tidigt potatis, tidig blomkål, eller på blomsterodling. Vi införde före kriget massor av utländsk frukt, massor av blommor. Det lönar sig förträffligt i hela mellersta och södra Sverige att odla trädgårdsalster av alla slag till avsalu, under förutsättning naturligtvis, att man har sin trädgård i närheten av någon stad eller åtminstone någon järnvägsstation.

Förr kunde det ju vara litet trassligt för en ung kvinna att få lära sig trädgårdsskötsel — man fick kanske söka sig till en skola i Finland eller Danmark, och även nu resa

finnas emellertid flere skolor med undervisning i trädgårdsskötsel blott för kvinnor, och där nybörjare tas emot, utan föregående praktik. Detta gäller också Fredrika Bremer-förbundets båda skolor på Rimforsa och Apelryd, och detsamma gäller om Fackskolan i Uppsala, som på Brogård tar emot trädgårdselever. Utom de elever, som på Brogård utbildas till lärarinnor i huslig ekonomi med lantushåll, mottagas där nämligen ett mindre antal elever i blott trädgårdsskötsel. Trädgårdskursen börjar i medlet av mars och räcker till slutet av oktober. Den omfattar sålunda hela växtperioden under ett år, från och med de första arbetena med tidiga drivbänkar och med arbete i jorden, så snart kälén gått ur, till och med de sista arbetena med höstens skörd. Till kursen hör också konservering av trädgårdsalster. Undervisningen är såväl teoretisk som praktisk, och eleverna få naturligtvis deltaga i allt slags arbete i trädgården, som icke är alltför tungt. Undervisningen bestrides av två lärarinnor.

Brogård är en gammal herrgård vid en gren av Fyris. Elevbostäderna äro placerade i tre olika byggnader. Det hela gör mera intryck av ett hem än av någon sorts anstalt. Kursen på Brogård avser icke att utbilda färdiga trädgårdsmästare, icke heller

Parken.

Elever i arbete.

BARNANGENS
Skriv- och
Kopiebläck

Sedan **50 ÅR**
det förnämsta

BARNANGENS TEKN. FABRIK
STOCKHOLM
H.M. KONUNGENS HOVLIVERANTÖR

Fyrtornets
Radhes
Ansjovis
i Ostronsås samtl.

GAFFELBITAR

Finns nu att köpa i glasbörkar med
stavelock samtl. 1/2 och 1/4 bleckburkar.

**A.-B. Sveriges Förenade
Konservfabriker**
GÖTEBORG Kongl. Hoflev.

**Till tvätt
och diskning!**

Ersättning för tvål och såpa.

GAHNS
TVÄTTEXTRAKT

graderade flaskor.

En flaska till 100 liter vatten

Om bruksanvisningen följes
erhålles tillfredställande resultat.

Trädgårdsfrö!

Vid inköp av trädgårdsfrö till våren rekommenderas våra **25-öres trädgårdsfröportioner** av köksväxt- och blomsterfrö, innehållande rikligt med frö och försedda med odlingsanvisningar.

Portionsordlista på begäran.

Holmberg's "Villa-kollektion" (för 50 kvm. jord) Kr. 14.75
"Egna Hems-kollektion" (,, 27 ,, ,, ,,) 6.75
"Småbruks-kollektion" (,, 16 ,, ,, ,,) 3.50

Varje kollektion åtföljes av en överskådlig planritning jämte utförliga odlingsanvisningar.

Trädgårdsmästare och övriga intresserade torde begära vår trädgårdsfrökatalog, som sändes gratis och franco.

ALGOT HOLMBERG & SON,
Trädgårdsfröavdelningen,
NORRKÖPING.

BENNO BECKEMANS
FOTOGRAFISKA MAGASIN

15 DROTNINGGATAN 15
STOCKHOLM.

FRAMKALLAR-KOPIERAR-FÖRSTORAR

8,000 vinster årligen. Högsta vinstvärde Kr. 5,000:—

JÄMTSLÖJDS-LOTTERIET
FÖR KULTURELLA MÅL I ÖSTERSUND

I dragningen den 17 mars 1919
utlottas under K. Bfhd's i länet kontroll 2,000 st. vinster, däribland

1 vinst à 5,000:— | **1 vinst à 2,000:—**

Jordegendom, villa, automobil, jordbruksmaskiner, smycken, linberedningsmaskinen Häl-singen med inmontering m. m.

Motorcykel, pälsværk, skåp med linne, silver, möbler, konstverk av jämtländska konstnärer m. m.

2 st. valfria vinster à 600:—, 2 st. valfria vinster à 500:—, valfria vinster 400-100:—, 1,988 vinster i prislågen 100-5:—.

Norrlands största hemslöjdslotteri!

Rekvirera lotter i god tid hos **Jämtslöjds Expedition** i Östersund eller hos lotteriets kollektör å Eder ort.

Kollektörer: Allm. Tidningskontoret, Gust. Ad. torg 10, Frans Svensson, Stureplan 2; handl. Gottfrid Sandström, Södertelje.

specialister i trädgårdsskötsel. Därill behövs längre tid. Men den lämpar sig för lärarinnor i huslig ekonomi, vare sig de förut sysslat med trädgårdsskötsel eller ej, och kursen bör vara tillräcklig för en lärarinna, som vid en lanthushållsskola skall undervisa i trädgårdsskötsel, åtminstone så vida hon förut har någon grund att bygga på. Frågan om hemkonsulenter står just nu på dagordningen, och sådana anställas i det ena länet efter det andra. När en sådan konsulent föreläser för landsbygdens kvinnor eller i det enskilda livet anlitas som hjälp, ligger det så nära till hands att på tal om maten också tala om, hur man kan få litet omväxling med varjehandas grönsaker och andra trädgårdsprodukter till nytta för både hälsan och kassan. En hemkonsulent bör alltså vara så mycket hemma i trädgårdsskötsel, att hon kan ge ett gott råd med hänsyn till skötseln av täppan, och hon har det företräde framför länsträdgårdsmästaren eller en annan trädgårdsmästare, att hon kan på samma gång tala om, hur det ena och andra skall lagas och inrangeras i vardagskost. Vi tala här naturligtvis icke om trädgårdskonsulenter, som behöva en mera utförlig kurs.

Kursen lämpar sig även som förkurs för flickor, som sedan vilja utbildas till lärarinnor i huslig ekonomi eller till hemkonsulenter; och den lämpar sig synnerligen väl för dottern i ett hem, där det finns en trädgård, för liten för att avlöna en trädgårdsmästare, men för stor för att skötas endast i förbigående, utan egentliga kunskaper på området.

Madonnalegenden.

Berättad av en rysk bonde och poet.

FAR LILLE, NU ÄRO VI I LÅ, UN DAN SNO-storm och köld. — Nu släpper jag dig inte, nu skall du berättas! — Varmt sitter du, mat har du fått, dansat leghinka med den vackaste flickan har du och en stor mugg mörkt öl står framför dig! Vad kan du mera begära? — Dina pupiller förstoras härinne, efter att ha sett ut som blänkande knappålshuvuden i flera dagar, medan du skjutsade mig över denna ändlösa stepp. Emot kvällarna minnes jag, att jag alltid tyckte att stjärnorna alldeles flutit ned till horisonten och att hästhuvudena kunde skymma bort många på en gång, men allt efter vi foro, reste sig himlavalvet igen och ändå var det alltid stjärnor, som flöto ihop med horisonten.

Far lille, du minns Madonnan mitt i denna ödslighet. — Hon fannade tomma luften, därför att hennes skulpterade barn var borta. — Du steg ur och kysste hennes fötter. Du lovade berätta legenden om henne, när din andedräkt ej längre blev till is och det mörka bergsölet gav dina tankar flykt. Stommen har du i din hjärna, men medan du talar, flätar du med din fantasi blommor och lövverk och den sägen du lämnar mina öron, är din egen dikt, fylld av den poesi, som är din själs bomärke. — — —

Barina, hör nu! — — —
Det var långt, långt bort i gamla tider, då ingen plog plöjt färar i denna jungfruliga mylla. — Då hade en ung kaukasier av osseternas stam ett viktigt ärende till en stad och han tog sin unga hustru och sin nyfödde son med på den resan, ty han älskade dem så högt, att de ej ens för en stund fingo vara ur hans åsyn. Han var en rik och mäktig osset och stort var det följande av tjänare och proviant han förde med sig. — Bortresan förlöpte uti äventyr och prisande helgonen som givit honom medgång i hans viktiga värv, begav han sig på hemväg. Men då kom olyckan över honom. En förfärande snöstorm bröt ut och i den förlorade han sitt följande. — De voro borta — spårlöst — då han morgonen efter en ovädersnatt, kröp fram ur sitt omkullstälpta fordon. Solen hade brutit fram och hans spanande öga såg endast oändliga, vita, lugna viddar, utan några rörliga, mörka punkter, han kunde antaga vara dem han sökte. — Osseten gjorde korstecknet och önskade dem av hjärtat en fridfull sömn, men till sin unga hustru nämnde han ingenting, fastän hans själ var full av skräck. — Hon var så lycklig, där hon i solen lekte och jollrade med barnet, att hon ej ens märkte den skarpa kölden. Med en tyst bön till Gudsmo-dern och det helgon som beskyddat hans faders

DUN
TÄCKEN

Högsta komfort.
Idealet för all säng-
beklädning.

J. SVENSSON & BOURGHARDT
SPECIALFABRIK - VINSLÖV.

Katalog på begäran.

Rikstol. 20 & 121.

NORMAS FRUKTGELÉPULVER

Ca 35 gram gelépulver giver ca 650 gram delikat **Apelsin-, Citron-, Hallon- eller Körsbärgsgelé.**

Finnes i alla välsorterade affärer.

AKTIEBOLAGET NORMA
KEM. TEKN. FABRIK,
STOCKHOLM I.

Huru minska sina utgifter

är ett spörsmål, som i synnerhet i dessa tider ofta bringas under diskussion icke blott vid olika förenings- och sällskaps sammankomster utan även av mannen och hustrun i den enskilda familjen. Ett medel, användbart för alla, är att vid behov av olika förnödenheter försöka göra så förmånliga inköp som möjligt. De förmånligaste inköpen kunna göras hos den kända firman Ahlén & Holm, Stockholm, som betingar sig verkligen billiga priser för sina varor, vilka det oaktat äro av god kvalitet.

Grått Cheviot-Strumpgarn
säljes i mindre poster mot postförskott till kr. 15:90 pr kg. Garnprov mot 12 öre i frimärken.
KRISTINEDALS, Lidköping.

Lek-Kamraten
heter barnens roligaste tidning. Årspris endast kr. 3:25. Provnnummer gratis. Prenumerera på posten eller hos Lek-Kamraten, Stockholm C.

Alla goda ting äro tre:

- 1) **Hemmets vävbock** av **Elisabet Wern-Bugge**. 4:de uppl. 200 ill. Hft. 2 kr., klb. 8.50.
- 2) **Handledning i dekorativ söm** av **Svea Olsson**. Rikt ill. Häft. 2 kr., klb. 3.25.
- 3) **Blomsterodling i hemmet** av **Fanna Kamke**. Riktill. 2:a uppl. Hft. 2.25, klb. 3.75. I bokh. Lindblads Förlag, Uppsala.

STEINWAY

Ensmagentur: Steinway & Sons
Lundholms Pianomagasin
Jakobsbergsgatan 39, Stockholm.

Ärade husmödrar!

Det är Er måhända obehärligt vad Sveriges bästa och pålitligaste hjälpmedel vid småbak heter? Det heter Gooda-Jästmjöl. Burkar à 15, 25 och 50 öre köpas och några beprövade recept fås gratis överallt.

Handelsaktiebolaget Sten Sjögren & Co.

Uti SPARKOKARE

är brännstoft det förmånligaste brännstoftet, varför vi uppmana envar, som är innehavare av en dylik apparat, att från oss rekvidrera en hektoliter som prov; då därigenom erhålles det mest idealiska brännstoftet såväl i fråga om prisbillighet som bekvämlighet.

Brännstoftet lämpar sig dessutom till spisar, galler och insatser i kakelugnar, ävensom till olika kaminer, såsom Mikado, Viking m. fl. samt värmeledningspannor o. dyl.

Förse Eder därför genast med prima maskinpressad brännstoft från Olaus Olssons kolimport aktiebolag. Telefoner: Namnanrop »Olaus Olssons».

PHOSPHO-ENERGON-FILLER
FORORDAS AV LÄKARE
»Vid allmän svaghet, nervositet, överansträngning och sömnlöshet.»
SÄLJES I ENASTA I APOTEK
A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
FRÖNÄS PROFESSOR A. VESTERBERG

Birgitta-broschen,

(Vadstena minnessmycken)

säljes inom Stockholm hos **Befwes Juv-affär, Kungsgatan 51.** Till landsorten hos Juv. **Ernst Hultquist, Tegnerlunden 4,** Stockholm, varifrån illustr. Birgittakort o. Birg. Broschyr efter begäran till-sändas kostnadsfritt.

KORSETTEN "MATEMATIC"

ELEGANT
OCH
PRAKTISK

med aluminium-fjädrar, dubbel front och 2 par strumpeband.

Kr. **14,75**

PAUL U. BERGSTRÖMS A./B.
LINNE-AVDELNINGEN
DROTTNINGGATAN 74, n. b.

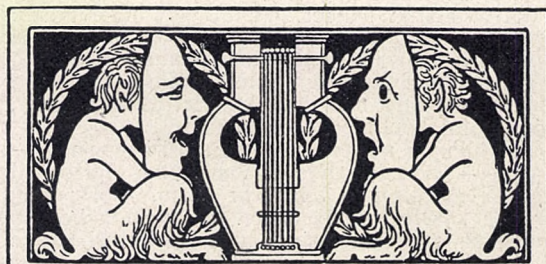
hus och hittills också hans eget, lyfte han dem upp i den höga släden och svepte så ömt om dem — dem, som Gud skapat honom till glädje och till hjälp att leva. — Med vindens hast fortsatte de framåt, men när mörkret började falla, besannades hans hemliga skräck, ty de hörde långdragna, klagande ljud. — Då förstod han varför de andra blivit borta. — Tjuten flyttade sig närmare och långa, svarta skuggor började spöklikt hoppa omkring dem. — Närmare och närmare kom häxdansen. — Kvinnan lade lugnt ner barnet och tog tömmarna. Hon var en värdig dotter av osseternas stam och mannen fällde med sitt vapen en och en av de djävaste bestarna. Men han kunde ej ladda på nytt och med kolven slog han dem i skallarna. De kommo allt flera och flera och då kastade han vapnet ut till dem. — En sekund stannade de, för att undersöka bytet, men på nytt fortsattes jakten. — Nu gick fällarna, en och en, de sköna, som gömde så mycket värme, och osseten rullade dem till bylten, för att bedraga och uppehålla flocken. Hästarna, de arma djuren, dem dödsängesten jagade, lågo, som svarta rörliga streck utmed marken — men vargarna hunno dem ändå. — Då släppte den unga kvinnan tömmarna, tog upp barnet, vecklade upp fällan omkring det och kastade det ut till vargarna — och se — de stannade omkring det — och de vilda hästarna förde osseten och hans hustru vidare. — Famnande varandra stodo de upprätt i släden och så fann man dem då hästarna nådde människoboningar. — — —

Följande dag i gryningen vände de tillbaka med mycket folk och vapen, för att få veta något om det liv de bägge älskat — och döm om deras undran och skräck — när de funno vargflocken på samma plats i en vid, orörlig cirkel omkring barnet, som diade en jättelik varginna. — Endast motvilligt, med ilska glävs och lysande tänder, vek flocken för de brinnande facklorna, som kastades på dem, och försvann, men deras sorgsna ylande hördes länge. — — —

Tillsammans med osseten och hans hustru, tackade folket Gud och helgonen för undret, som skeft och lovade att resa Gudsmoders bild på denna plats. — — — Efter en tid fanns Madonnan där också, men en resande främling kom efter ett par dagar och berättade, att hon saknade barnet. — Hennes famn var tom emot rynden och hennes barm och hennes knän vittnade om starka vargatänder. — — —

Men från den tiden, har denna stöpp aldrig trampats av vargafot och i vinternätter, då kolden och mörkret ligger som en mara över steppen och främlingen hör de avlägsna, långdragna tjuten, som svepa fram över vidderna och rädes, — då ler skjutskarlen, ty han vet, att för dem är det ingen fara.

RUTH HELLSTRÖM.

FRÅN SCENEN OCH ESTRADEN

KONSERTFÖRENINGENS SENASTE Torsdagskonsert blev en stämningsfylld afton, tack vare det intressanta programmet, herr Schneévoigt inspirerade ledning och fru Ellen Gulbransons gästsuppträdande. Peterson-Bergers fängslande Lapplands-symfoni inledde programmet och fick ett förträffligt utförande. Följde därpå Rondes de printemps av Debussy, ett starkt impressionistiskt färgat stycke och slutligen utförde fru Gulbranson den krävande slutsenen ur Wagners Ragnarök och skilde sig på ett glänsande sätt från den svåra uppgiften. Publiken gav sångerskan en entusiastisk hyllning.

*

Den tyska altsångerskan, fröken E m m i L e i s n e r sjöng två operarpartier, Amneris i "Aida" samt Carmen, innan hon lämnade oss. Prestationerna voro ordinära, både vokalt och dramatisk, varför det gästspelet gott kunnat inhiberas. — På Oscarsteatern har m:me Kousnezowa visat hur hon tänker sig Offenbachs Sköna Helena: mera parodisk än parodien själv, f. ö. ett slaviskt-franskt raffinemang i sång och spel, som lade publiken för hennes vackra halv nakna fötter.

Utmärkta organ

för

annonsering i landsorten:

Arvika: Arvika Tidning.

Avesta: Avesta Posten.

Borlänge: Borlänge Tidning.

Borås: Borås Tidning.

Eksjö: Eksjö-Tidningen.

Engelholm: Engelholms Tidning.

Eskilstuna: Eskilstuna-Kuriren.

Falun: Falu-Kuriren.

Gefle: Gefle-Posten.

Halmstad: Hallandsposten.

Hedemora: Södra Dalarnes Tidning.

Hälsingborg: Hälsingborgs Dagblad.

Härnösand: Härnösands-Posten.

Höganäs: Höganäs Tidning.

Jönköping: Smålands Allehanda.

Kalmar: Barometern.

Karlskrona: Karlskrona-Tidningen.

Karlstad: Karlstads-Tidningen.

Katrineholm: Katrineholms-Kuriren.

Kristinehamn: Ansgarii-Posten.

Landskrona: Landskrona-Posten.

Linköping: Östgöten.

Ludvika: Ludvika Tidning.

Luleå: Norrbottens-Kuriren.

Malmö: Skånska Alltbladet.

Mariestad: Tidning för Skaraborgs län.

Mora: Mora Tidning.

Norrköping: Norrköpings Tidningar.

Nyköping: Södermanlands Nyheter.

Nässjö: Nässjö-Tidningen.

Oskarshamn: Oskarshamns-Posten.

Sköfde: Skaraborgs Läns Annenblad.

Sundsvall: Sundsvalls-Posten.

Säter: Sätters Tidning.

TreHöberg: TreHöbergs Allehanda.

Uddevalla: Bohusläningen.

Uppsala: Tidningen Upsala.

Umeå: Västerbottens-Kuriren.

Visby: Gotläningen.

Västerås: Västmanlands Läns Tidning.

Växiö: Smålands-Posten.

Ystad: Södra Skåne.

Örebro: Örebro Dagblad.

Örnsköldsvik: Örnsköldsviks-Posten.

Östersund: Jämtlands-Posten.

Östhammar: Östhammars Tidning.

Söker Ni förbindelse med Värmland?

bör Ni annonsera uti Värmlands äldsta och enda dagliga tidning **Nya Wermians-Tidningen, Karlstad** Grundl. 1886. - Nuv. namn sedan 1880

Löfmark & Haglunds PIANO

HOVLEVERANTÖR, MALMÖ.
Säljes även på avbetalning.

Thyra Brandelius Kaninstuteri

— Tillerkänt flera Hederspris —
Rosta gård, Rktst. 3 29 a - Örebro.
Försäljer **Slakt- och Avelskaniner.**
Bok "Kaninskötelse" a 85 öre.
Emottager elever.

Lyckade bakverk

Åstadkommas lättast med
Nornans Jästpulver

BREVLÅDA

IDUNS RED-S BREVLÅDA.
»Två okunniga». Vi anse oss ej kunna uppfylla er begäran om plats bland våra »frågor». Bäst att ställa frågan direkt till någon läkare som ni har förtroende för.
»Airdales». Frågan kan införas som annons mot insändande av Kr. 4:— å postanvisning.

Annonsera i Idun!

LEDIGA PLATSER

GUVERNANT, anspråklös undervisningsvan får genast plats i gott hem (mellersta Sverige) att läsa 4: de klassens kurs med en flicka. Smör och mjölk finnes. Eget varmt rum fås. Svar med betygsskrifter, löneanspråk sändes under adr. »Skog och sjö», Idun exp f. v. b.
EN I MATLAGNING kunnig jungfru som på egen hand vill åtaga sig sköta skolhushåll i stad för 2 barn, 12 och 16 år gamla får plats genast. Ansökan jämte rek. och löneanspråk till »Omedelbar plats», Idun exp.
EN 17-18 ÅRS FLICKA får plats i liten familj, jungfru finnes. Flicka i saknad av hem har företräde. Lön 25 kr. Svar till »Musikalisk», p. r. Postkontoret, Vasagatan, Göteborg.

BARNSKOTERSKA med förmåga att på egen hand sköta tre månaders barn samt ha tillsyn över 2 årig flicka, får 1 april plats i familj i residensstad i södra delen av landet. Kunighet i sömnad nödvändig. Svar med fotografi och uppgift om ålder, referenser och lönepret. till Iduns exp. märkta: »Köpmanfamilj».

EN ENKEL, stadg., bättre flicka erhåller plats i familj på landet, att vara frun behjälplig med alla inom hemmet förekommande sysslor. Den som är kunnig i vanlig matlagning samt är van vid barn, har företräde. Lön 35 kr. pr. månad. Svar till »Verklig hjälp», Bollebygd p. r.

UNG FLICKA, absolut pålitlig, snäll och barnkär kunnig i matlagning o. bakning, som vill utföra ensamjungfrus sysslor i liten familj (4 pers., därför 2 små flickor om 6 o. 4 år) sökes till 1 april. — Vänligt bemötande och god lön. Svar med foto (som returneras) och betyg till fru jägmästare Svenson, Linnégat. 59, Göteborg.

TILL 1 APRIL eller 1 maj sökes i mindre familj, 2 barn, en rask, proper ensamjungfru, eller enkel bättre flicka, villig att utföra alla en jungfrus sysslor, helst skånska, kunnig i matlagning, vänlig, barnkär och pålitlig. Platsen är i Danmark, 1½ timmes resa från Köpenhamn. Frun svenska. Begynnelselön 35 kr. pr. mån. Svar med foto bedes sänt till Fru Tandlage Pedersen, Frederikssund, Danmark.

PÅLITLIG, ordentlig, barnkär flicka erhåller plats i juni i prästgård i brukssamhälle, huvudsakligen för att vårda 3 mindre barn (5½, 4½ och 2 år) men även för att i vad som behövs hjälpa några barn i skolåldern, städa deras rum och ha vård om deras kläder. Sykunnig har företräde. Svar med betygsskrifter, uppgift om löneanspråk m. m. till Fru A. Murray, Forsmark, Uppland.

EN ENKEL, bättre troende flicka, barnkär och helst sykunnig och som vill utföra en barnhusas göromål och vara husmor till verklig hjälp, erhåller plats. Svar med foto, lönepret. m. m. under adr. »Familjemedlem», Box 26, Hjo.

ENSAM DAM önskar en i hushållet något försigkommen flicka eller medelålders fruntimmer att förestå sitt lilla hem. Svar till »Vän och förtrogen», Dag. Nyh., Stureplan.

BÄTTRE, ENKEL FLICKA, kunnig i matlagning erhåller plats att tillsammans med husmodern sköta hushållet. Kamrat finnes. Svar till Fru R. Brunius, Djursholm.
GLAD OCH TREVLLIG 25 o. 30 års bättre flicka erhåller bra plats på större herrgård i norra Uppland som husmors hjälp o. sällskap. Den sökande bör vara fullt kunnig i konservering, bakning o. handarbete. Betyg och lönevillkor torde sändas under adress »Familjemedlem», Värtland. Rt. 2.

Pris pr lott
Kr. 2.10

Stora Svenska Idrottslotteriet

Ingen vinst under
8 Kr.

TREDJE DRÄGNINGEN

Flera högre vinster än i något tidigare lotteri

Lotteriets kontrollant;
Hovrättsnotarien
SVEN ÅKERBLAD

Lotteriets föreståndare:
Kamrer
EM. GRAHN.

Lotter försäljas å vanliga försäljningsställen samt direkt mot postförsk. efter rek., helst pr brevkort (ej förskottslikvid), fr. lotteriets exp. Malmskillnadsg. 25 B, Sthlm.

- 1. Villa i Solhem** om 4 rum och kök med hallar, serveringsrum och verandor, värmeledning, öppen spis, vatten och avlopp i köket samt elektriskt ljus, 8 min. gångväg från Spånga station, 30 min järnvägsresa från Stockholm med 17 tåg dagligen i vardera riktningen. Villan är av trä, mycket väl byggd och väl underhållen samt försedd med cementserad källare och stor vind. Hörntomt c:a 14,000 kvadratfot med tät och vacker barrskog. **Kr. 15,000**
- 2. Lantgård eller Villa** efter vinnarens fria val varvid lotteriet betalar kontant som köpeskilling intill kronor 13,000. Köpet bör vara avslutat före 1919 års utgång. **Kr. 13,000**
- 3. Eget hem i Tungelsta**, beläget 10 min. gångväg från Tungelsta station. 2 1/2

- tunnland höstplöjd, välbrukad åker, och 2 tunnland skogspark. **Villa** innehållande 4 rum och kök jämte hall med kakelugnar och öppen spis, reveterad och i övrigt bra byggd, försedd med tegeltak samt källare. Elektriskt ljus indraget till villan. **Ladugård, stall och loge** m. m. i en långa, under papptak. **Trädgård** med stort antal fruktträd, 12,000 bärbuskar o. jordgubbsplanter **Kr. 12,000**
- 4. Möbelpuppstätt för 3 rum**, bestående av: **Matsalsmöbel** från Myrstedt & Stern av rött mörkbonad ek. Skåp, serveringsbord, matbord, 2 fätöljer och 10 stolar klädda med konstvävnad. **Förmaksöbel** av finpolerad pyramidmahogny. Klädsel: siden. Soffa, klaffbord, 2 fätöljer och 4 stolar. **Sängkammarmöbel**, vitlackerad, 2 sängar med madrasser och kuddar, 2 natt-

- bord med marmor, toalettbvår och skåp med facettslipat spegelglas och 2 stolar klädda med cretonne. **Kr. 10,000**
- 5. Villa i Solhem** om 1 rum och kök, stort sommarrum 1 trappa upp, tambur och veranda samt särskild köksgång, under tegeltak. 7 min. gångväg från Spånga station. Mycket väl byggd och väl underhållen. Tomt c:a 18,000 kvadratfot med vacker barrskog i skogssluttning. **Trädgårdsländ**. **Kr. 8,000**
- 6. Matsalsmöbel** från Nordiska Kompaniet av rött bonad ek. Skåp och matbord, sideboard, 2 fätöljer och 8 stolar klädda med prima antikhud. **Kr. 5,710**
- 7. Motorcykel** å 4 1/2 hkr med sidovagn 7. och gummiringar, från Huskvarna. **Kr. 3,175**

- 8. Sealbisamkappa** från Körsnär Arvid Lindahl, Stockholm. **Kr. 2,700**
- 9. Piano**, svartpolerat, från Bergqvist & Nilssons Pianofabrik, Stockholm. **Kr. 2,300**
- 10. Matsilver**schatull, kontrollerat silver från Hovjuvelerare C. G. Hallberg Stockholm, 6 1/2 dussin matsilver för 12 personer. **Kr. 1,600**
- Dessutom ett mycket stort antal särdeles värdefulla vinster av kristall, silver, nysilver, porslin, koppar, linne m. m.**
- Sammanlagda vinstvärdet 110,000 kr.**
- Lotter å kr. 2.10 säljas hos de vanliga kollektörerna.**

BRODÖS. Skicklig i all slags handarbete, erhåller plats hos ensam dam. Mot fritt vivre. Svar till »M. A. T.» p. r. Limhamn.

HUSHALLERSKA fullt kunnig i matlagning, bakning, slakt m. m. samt absolut kompetent att självständigt sköta hushåll för tre ungherrar får väl avlönad plats nu genast eller 24 april å egendom invid Stockholm. Husa finnes. Svar med betygsskrifter, löneanspråk och fotografi till »Självtständig plats», Iduns exp., Stockholm.

ENKEL BÄTTRE FLICKA, barnkär o. något kunnig i matlagning, erhåller plats att tillsammans med husmodern, utan jungfru, sköta hemmet. Tillfälle att lära vävnad och handarbete. 2 vuxna, 2 flickor 7 o. 9 år. Tillträde 15 Mars eller 1 april. Svar med foto, betyg o. löneanspråk till »Familjemedlem», Sveavägen 46, Djursholm.

BILDAD FLICKA, anspråkslös-pålitlig och ordentlig får plats som husmors hjälp i prästhem. Svar till Fru Witzell, Bergåsa, Karlskrona.

ENKEL BÄTTRE FLICKA barnkär och arbetsvillig, kunnig i husl. sysslor o. sömnad, får plats nu i fam. där jungfru finnes. Svar med betygsskrifter o. lönepret. till Fru F. Sundberg, Ostermalmsgat. 18 4 tr., Stockholm.

KÖKERSKA med goda rekommendationer, erhåller plats uti liten familj den 1 april, fotografi, samt betygsskrifter torde sändas till fru A. Ljungberg, Apoteket, Sala.

GUVERNANT sökes för vårterminen för 2 st. flickor i ålder 8 och 9 år. Svar med löneanspråk och betygsskrifter till Fru Sigrid Strömbeck, Odeberg, Dalsland.

Bildad, frisk och ordentlig FLICKA

med betyg från fackskolan i Upsala och villig att deltaga i alla inom hemmet förekommande sysslor får under sommarmånaderna plats i mindre villa i Ljunghusens Strandbad Skåne, 2 pers. hushåll o. ensamjungfru. Sv. med foto t. »L. T.», Lunds Dagblad, Lund.

Enkel, bildad, barnkär flicka,

gärna tyska, med god förmåga att handleda barn, snäll och villig, får god plats instundande 1 april. 4 stycken barn i åldern 10 1/2-2 år. Ej familjemedlem, men ett vänligt bemötande. Svar med betyg, ref., foto och pretentioner till Fru Emmy Sörén, Olof Wiksgatan 4, Göteborg.

En sjukvårdsintresserad flicka

erhåller plats den 15 mars mot fritt vivre och 25 kr. lön pr mån. Sökanden bör vara frisk och hurtig, helst elementarbildad, van vid arbete och barnkär. Svar med foto och referenser till »Barnkär», Iduns exp. f. v. b.

Bildad flicka

kan mot fritt vivre få utbildning till tekniskt biträde å landsortspostek. Svar med foto till »Tekniskt biträde 1919», Iduns exp. f. v. b.

Kvinnliga sjukvårdslever

antagas vid Göteborgs Hospital. Arvode utgår efter 720 kr. per år vartill kommer krigstidstillägg f. n. 100% Kost erhålles å Sjukhuset till förmånligt pris. De som genomgått minst 6 klasser i elementarskola eller förete intyg om däremot svarande utbildning äga att efter prövning erhålla personalkost av 1:sta klass mot gottgörelse för dylik kost av 2:dra klassen. I övrigt fria naturaförmaner. Förfrågningar och ansökningar sändas till
FORESTANDERSKAN
Hospitalen, Göteborg 2.

Hushållsfröken

bildad, barnkär och fullt kompetent vid alla i ett hem förekommande göromål samt med utpräglat ordningsinne erhåller mycket förmånlig plats hos familj i Djursholms villastad. Svar jämte betyg, referenser och fotografi sändas till signatur »Djursholm-Hushållsfröken» under adr. Gumaelii Annonbyrå, Stockholm f. v. b.

Yngre sjuksköterska

med god utbildning och rek. erhåller plats å sjukhem invid Stockholm. Årlig lön 1200 kr. En mån. semester. Svar till »Personligt sammanträffande» und. adr. S. Gumaelii Annonbyrå, Stockholm f. v. b.

Vävlärlarinna

fullt kompetent, som genomgått Handarbets Vänner eller Johanna Brunsons Vävskola, kan erhålla plats omkring den 15 mars. Betyg samt löneanspråk jämte fotografi insändes före den 5 mars till Styrelsen för Västmanlands läns Hemslöjdsförening, Västerås.

En enkel, bättre flicka

mellan 20 å 30 år, s. är kunnig i såväl bättre som enklare matlagning, bakning samt även villig att hjälpa till vid städning får plats den 1 april i fint och gott hem med 5 personers hushåll. God lön. Barnjungfru finnes. Svar med löneanspråk emotes snarast till »1 April 1919», Göteborg 5.

Husmodertjänsten vid Läns-lasarettet i Falun

är till ansökan ledig, och torde ansökningar åtföljda av tjänstgöringsbetyg insändas snarast till lasarettets styresman. Tjänsten tillträdes 1 maj, event. kan senare tillträde medgivnas. Husmoderns åliggande äro övervakande av ordning och snygghet i lasarettets lokaler, överinsende över inventarier och utredningspersedlar, rekrytering och ledning av den kvinnliga personalen. Husmodern deltar ej i den direkta sjukvården, ej heller i ledningen av köket. Sköterskeutbildning önskvärd, men ej nödvändig. Löneförmaner 700 kr. med 3 ålderstillägg å 100 kr., bostad, kost och tvätt samt matpengar under årliga semesterleden. Under 1918 utgick i dyrtidstillägg kronor 500.

Köksföreståndarinnebefattningen vid Kungl. Serafimerlasarettet

kungöres härmed ånyo till ansökan ledig. Platsen skall tillträdas den 10 nästa april eller snarast därefter. Löneförmaner: kontant lön 1020 kr. pr år jämte 5 ålderstillägg å 102 kr. efter resp. 1, 3, 5 7, och 10 års tjänst, möblerad bostad med värme, lyse (2 rum), kost och tvätt, 30 dagars semester årligen. Å den kontanta lönen utgår dyrtidstillägg (75 proc. under första halvåret 1919). Kompetens: sökande skall hava god teoretisk och praktisk utbildning samt vara fullt kompetent att leda arbetet i ett större anstaltskök. Ansökan, åtföljd av betygsskrifter och andra handlingar, som sökande vill åberopa, läkare- och åldersbetyg samt foto, ingives senast den 15 nästa mars till Direktionen över Kungl. Serafimerlasarettet, Stockholm.

Guvernant

önskas att läsa fjärde klassens kurs med 13 årig flicka. Vidare genom Kyrkoh. J. Wettergren, Fridhemsberg.

Den 1 april

finnes plats i liten familj för ung flicka, villig att ensam sköta hushållet samt hjälpa tioårig flicka med läxläsning. Svar till »Pålitlig», p. r. Sundbyberg.

Sköterskeplatsen

vid Vetlanda sjukstuga ledig den 7 april. 24 sängar, 2 elever, 1 biträde. Lön 600 kr.; dyrtidstillägg 1918 100 kr. allt fritt. Ansökan till läkaren.

Plats i Norge

Barnfröken

pålitlig och barnkär, sökes av norsk familj med 6 barn, fr. 1 1/2-10 år, bosatt i egen villa vid Gjövik och med sommarvilla invid Gausdal Höijfjelds Sanatorium. Eget rum, 4 tjänstinnor finnes. Upplysningar, löneanspråk m. m. bedes insända und. adr.: Ingenjör Asmund Enger, GJÖVIK.

Vid Vadstena hospital finnes plats ledig för en

Första sköterska

Löneförmanerna utgå enligt Kungl. brevet den 28 juni 1918 och utgöras av för ordinarie innehavare 1140 kr. i begynnelselönen och 1650 kr. i slutlön jämte bostad med möbler och sängkläder, lyse, ved, tvätt och tjänstkläder, vartill kommer det krigstidstillägg, som riksdagen kommer att bevilja.

Av vederbörliga handlingar åtföljda ansökningar torde, ställda till Kungl. Direktionen för Vadstena hospital, insändas senast den 15 instundande mars till Överläkaren, Hospitalet, Vadstena, som även lämnar närmare upplysningar. Vadstena den 26 februari 1919. Överläkaren.

För en frisk och stark, enkel, arbetsam, trevlig

Flicka

finnes god plats som husmoderns hjälp till våren. Kunnig i matlagning, konservering o. sömnad. Jungfru finnes. Goda rekommendationer erfordras. Svar till »F.», Länstidningens kontor, Falun.

PLATSSÖKANDE

FRISK, GLADLYNT lantbrukaredotter från gott hem, önskar plats att sköta hemmet för ensam herre eller dam, helst på landet. Tacksam för svar till »Våren 1919» p. r. Vasagatan, Göteborg.

MOT FRITT VIVRE önskar 20-årig flicka plats i fam. som hjälp och sällskap. Elementarbildad hushålls- och sykkunnig samt något musikalisk. Svar genast till »Värmländska», Halmstad p. r.

EX. KVINNLIK SJUKGYMNAST och massö, med praktisk från flera platser i Sverige och Danmark, söker plats till badort eller hos läkare. Svar märkt »Bästa referenser», Kiosken, Brunnsparken, Göteborg.

UNG FLICKA, kunnig i konstsömnad, linne- och enklare klädsömnad, barnkär och intresserad av husligt arbete, önskar plats. Svar till »Ex. slöjdlärarinna G.», Iduns exp. f. v. b.

23-ÅRIG FLICKA önskar plats till omkring 1 maj på gods eller större gård där hon kan få hjälpa till med lättare arbete inom hemmet, har genomgått en kurs i Tärna Husmoderskola samt är kunnig i sömnad. Någon lön önskvärd. Sätter stort värde på vänligt bemötande. Tacksam för svar till »Familjemedlem», Ångelsberg p. r.

HUSFÖRESTÅNDARINNA, 26 år, skicklig i matlagning, bakning och inläggningar och för övrigt kompetent att på egen hand sköta bättre hem, söker plats hos bättre respektabel herre, helst i Stockholm, den 15 mars. Har i 1 1/2 år förestått bankirshem. Fina rek. finnas. Svar till »Plikt-trogen», Malmö 2.

22-ÅRIG FLICKA önskar plats i maj, som husmors hjälp, där jungfru finnes, är kunnig i enklare matlagning o. sömnad, samt van vid alla i ett hem förek. görom. Rek. från Husmoderskola o. föregående platser kan företes. Tacksam för svar till »Familjemedlem», Skeppareg. 30 I, Sthlm.

PLATS att sköta hushållet för ensam dam önskas nu till våren av medelålders bildad flicka. Svar emotes under adress Fröken Ellen Lindstam, Holmarudden, Erikslund.

UNG, BÄTTRE FLICKA önskar plats som husmors hjälp och sällskap (helst där jungfru finnes), har i två år innehaft sådan plats, samt genomgått hushållsskola. Familjemedlem. Tacksam för svar till »Vänligt bemötande», Nordanå, Skåne.

FLICKA, van vid postgöromål och skrivarbete även kunnig i maskinskrivning önskar plats, villig att deltaga i hushåll. Svar till »Pålitlig», Göteborg 11.

UNG FLICKA önskar pl. i fam. för att under husmoderns ledning deltaga i alla göromål. Svar till »April 1919», Dagens Nyheter, Stureplan.

UNG FLICKA önskar mot fritt vivre komma till herrgård (helst Värmland eller Dalsland) för att lära matlagning o. övriga i ett hem förekommande göromål. Vill anses som familjemedlem. Tacksam för svar till »1 maj», Iduns exp. f. v. b.

BILDAD, ADERTONÅRIG FLICKA, danska, av god familj, önskar den 1 april (ev. tidigare) plats i stad eller å större gård som husmoderns hjälpredda i husliga göromål. Gott känt med svenska förhållanden och språk. Helst Skåne eller Södra Sverige. Svar emotes tacksamt till »Box 30», Lövstad, Skåne.

UNG, BILDAD, karaktärsfast flicka goda avgångsbetyg från åtta-klassigt flickläroverk önskar plats i god fam., helst i större hushåll på landet, för att gå frun tillhanda med i hushållet förekommande göromål samt anorledes. Någon praktik förefinnes. Vänligt bemötande o. behandling som familjemedlem utbedjes och förutsättes. Benägna svar torde snarast sändas till »Arbetsam», S. Gumaelii Annonbyrå, Göteborg f. v. b.

ÅTT VÅRDA NERVKLEN önskar sköterska plats. Även van att förestå hem samt kunnig i sömn. o. handarb. Svar till »N. 1919». Kinna p. r.

BILDAD FINLÄNSK-SVENSKA önskar för sommarmånaderna anställning i familj i Sverige som sällskap eller hjälp i hushållet. Benägna svar torde sändas under adr. Sonja Karlsson, Malaks. Toly st. Finland.

EN 20-ÅRIG FLICKA önskar plats i bättre familj som medlem. Kunnig i handarbeten och sömnad. Även villig deltaga i skrivgöromål. Sv. till Alva Carlsson, Box 22, Fagerås.

FÖRLOVAD FLICKA önskar plats på herrgård helst prästgård för att lära matlagning samt allt vad som hör till hemmet. Svar till »Familjemedlem» p. r. Umeå.

»BAKAHEMMA»
Äkta jästpulver
Absolut bäst.
A.-B. Schött & Son, Sthlm.

TRÄDGÅRDSPLATS sökes av en 27-årig flicka, som genomgått Naäs och Adelsnäs trädgårdsskolor samt haft fyraårig praktik. Svar till »Trädgårdsplats G. A.», Nora.

Ung, musikalisk lärarinna önskar under tiden 15 juni-20 aug. plats i familj att undervisa barn, hjälpa till med skrivgöromål även deltaga i förekommande göromål inom hemmet. Svar till »Dora», Iduns exp.

Plats som husföreståndarinna eller som husmoders hjälp sökes. Svar märkt »1919», Borås p. r.

Äldre flicka önskar plats hos äldre herre eller dam. Sv. t. »Östgötska», Iduns exp.

En 17-års bättre flicka önskar plats som familjemedlem i finare hem, för att lära inom ett hus förekommande göromål. Ev. betaln. Sv. t. »Familjemedlem» Box 45, Berga.

Landbrukaredotter, 19 år, söker plats å herrgård på landet såsom husmoders verkliga hjälp. Svar till »19 år» und. adr. S. Gumaelii Annonbyrå, Stockholm f. v. b.

INACKORDERINGAR

GOD INACKORDERINGSÄVGIFT betalar 22-årig frisk, glad flicka för att komma i verkligt god familj i naturskön trakt på landet, där tillfälle gives att lära språk och musik samt att få undervisning i allt vad till ett hushåll hör, och där ungdom finnes. Ett vänligt gott bemötande, rättighet att få räknas till familjen samt god städkande föda äro bestämda villkor. Snart svar med noggranna upplysningar och referenser torde sändas till S. Gumaelii Annonbyrå, Malmö, adress »Genast och fullgott.»

INACKORDERING önskas av ung, förlovad flicka i prästgård eller herrgård där tillfälle gives att lära matlagning. Svar med prisuppgift till »Vänligt bemötande», S. Gumaelii Annonbyrå, Malmö.

OBEMÄRKT DAM erbjudes förstklassig inackordering och vård. Svar märkt »Bättre dam» (värmlandsnatur), Iduns exp. f. v. b.

GOD INACKORDERING önskas för ung flicka, helst i prestgård i mellersta Sverige, där hon under husmoderns ledning kan få deltaga i lättare göromål, samt där tillfälle finnes att erhålla lektioner i franska och musik, under sommarmånaderna. Svar till Iduns exp. under sign. »Elin 17 år».

KONFIRMANDER mottagas inst. sommar i Västerlösa prästgård, 58 min. järnv. fr. Linköping. Närmare g:m Kyrkoh. R. Janzon, Västerlösa, Rikst.

Doktorinnan Vilma Erikssons Hvilohem, beläget 15 min. skogsväg från Arvika. Adr. Högåsen, Arvika. Bröstklena mottagas ej.

Ung dam

önskar inackordering på landet hos respektabel familj (eventuellt prästfamilj), där ungdom finnes och undervisning kan lämnas i språk och musik. Svar märkt »Genast — Inackordering», under adress S. Gumaelii Annonbyrå, Stockholm f. v. b.

D:r A. KARSTEN
 Medicinskt Elektricitets-,
 Ljus- och Röntgeninstitut
 Kungsgatan 60, STOCKHOLM
 Behandling av
reumatiska åkommor

Gymnastikdirektörexamen
 avlägges efter 2-årig kurs av kvinnliga elever vid
Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
 Ny kurs börjar 1 sept.
 Prosp. Major J. G. Thulin, LUND.

GÖTEBORGS GYMNASIUM
 Förmåligaste specialkurs i
MASSAGE o. SJUKGYMNASTIK
 Gedigen och fullständig utbildning
 Begär illustrerat prospekt.

Doktor A. Kjellbergs
 Kurs i massage och sjukgymnastik
 Begär prospekt!
 Stockholm. Hollandaregatan 3.

Missprydande hårväxt,
 vårtor, födelsemärken, avlägsnas för
 alltid medelst elektrolysbehandling.
 Rådfråga läkare ang. metodens tillförl. Behandl. även håravfall, nervös huvudvärk m. m. Birger Jarls g. 58, invid Tegnérgat. R. Ost. 1956, A. 9606. Karin Mårtensson, Stockholm.

Underlivslidande
 och dylikt undgås bäst genom bruk av livmodersspruta. Pris 15, 19, 23 kr., med båda rören 20, 25, 30 kr. Lämpligaste lösning är Noliberpulver 5 kr. pr ask. Livmodersspeglar 10 kr. Även andra sjukvårdsartiklar. Prislista mot 12 öre porto.
CARL G. SCHRÖDER,
 Möllevångsgatan 53 b, Malmö.

FLÅTOR förfärdigas af Edert atkammade hår, för endast 7 kr. pr st. Förstklassigt arbete garanteras
A. Johansson, Bonäs, Mora.

Florodolvål 1,65 pr st.,
Ivonnatvål 1,60 pr st.,
Betatvål 1,55 pr st.,
Boraxlanolintvål 1,40 pr st.,
Cocostvål finaste vita bitar 80 öre pr st.
 Allt av gammal äkta vara. Minsta parti ett halvt duss. från
KARL A. JOHANSSON,
 FILIPSTAD 3.

Husvarna Symaskiner
 BÄSTA SVENSKA FÄBÖLAR

Toilettvål
 (Florodol & Ovicula)
 å 16 kr. duss., Savon Amygdalin (mandeltvål) i fin dussinförpackning å 10 kr. duss. Prima Tvättvål Hudik å 2.- pr dubbelbit. Dessutom allehanda toalett- o. sjukvårdsartiklar billigast från **MAGASIN SPECIAL,** Avd. N., Vesterlånggatan 66, Stockholm. III. katalog gratis.

Idun utgives denna vecka i A och B.

D:r E. Dujardins
Kosmetiska Kliniker, Köpenhamn.
 Spec. Paraffinbehandling av ansiktsfel (såsom vanprydande form på näsa, mun, kinder, haka och byst) samt ärr, rynkor och andra missbildningar.
 Träffas: Ostergade 33, onsd. 1-3. Tel. Byen 1283 y.
 Amagertorv 31, tisd. o. fred 4.30-6. Tel. Byen 51.

TÄRNA FOLKHÖGSKOLA
Huvudkurs 1 maj-31 juli. Utan inträdesprövning.
Övre avdelning 1 maj-31 juli. För elever med förkunskaper.
Husmodersskola 8-mån- och 6-mån-kurser med början 1 maj.
 Stipendier och friplatser (intill 300 kr.). Prospekt adress **Tärna.**

Kvinnlig Trädgårdskurs
 börjar den 15:e mars på Kingsfield, Kattarp, Skåne, omfattande fruktodling, grönsaks- och blomsterodling samt bänkskötsel etc. Prospekt sändes på begäran av föreståndarinnan,
FROKEN ALMA JONSSON
 Elev från Swanley Fruktodlings- o. Trädgårdsinstitut i Kent, England.

Vid Fredrika-Bremer-Förbundets Lanthushållningsskola, Rimforsa
 anordnas under tiden 22 april-20 sept. en kurs för extra-elever, omfattande praktisk och teoretisk undervisning i huslig ekonomi och tvätt samt demonstrations- och teoretisk undervisning i trädgårdsskötsel, smådjurskötsel och mjölkhusållning. Avgift i ett för allt 125 kr. i månaden.
 Ansökan, ställd till styrelsen och åtföljd av skol- och läkarebetyg i avskrift, insändes före den 20 mars under adr. Rimforsa. Skriftliga förfrågningar besvaras av föreståndarinnan fröken Louise Nathorst-Böös.

Önnestads Kvinnliga Folkhögskola med avdelningar.
 Sommarkurserna börja 23 april. — **Allmänbildande** mångsidig teoretisk och praktisk undervisning. **Friplatser — Statsstipendier.** Ungdom ur skilda samhällsklasser, som önskar utbildning för hem eller försörjning, anmodas **rekvirera skolornas nya illustrerade prospekt.**
 Sändes mot 25 öres porto. Anmälningar och förfrågningar genom **Rektor Yngve Melander, Önnestad.** (Krist. län)

Strengnäs Husmodersskola.
 En elevplats ledig. Grundlig och praktisk undervisning. 200 kr. pr månad. Prospekt och ref. genom Fru M. Braune, Strengnäs.

Värmlands kvinnliga Folkhögskola, Molkom.
 Nästa kurs 12 maj-16 augusti. Prospekt genom rektor, fil. dr Hjalmar Heden, adr. Molkom.

Hemskolan - adress Ödeborg
 Kortare kurser. Begär prospekt.

NYHET! ERLAND FOLKES NYA BOK!

"SÄLLSKAPSLIVET" eller Konsten att umgås och bliva omtyckt.
 Ca 400 sidor. Tryckt på gott papper. Pris: Häftad end. kr. 1,85 — Eleg. inbund. kr. 2,50.

Nyaste och utförligaste rådgivare för umgängeslivets alla förhållanden. Bör läsas av envar, som önskar veta vad man har att iakttaga i det dagliga livet, gentemot sig själv och sina medmänniskor, i hem och familjelivet, i sällskap, vid bjudningar, balar, bröllop och andra festligheter, å offentliga ställen o. s. v. Ömbärlig för alla, som önska vinna framgång och bliva omtyckt av sin omgivning. Den utförligaste och grundligaste handledning i umgängeskonst, som f. n. finnes på svenska språket.

Observera det billiga priset för denna omfattande bok!
Ur innehållet:

- Kännetecken på en bildad person.
- Om komplimanger.
- Tjänster och gentjänster.
- Konsten att skämta och vara underhållande.
- Konsten att säga kvickheter.
- Huru man kan smickra utan att sära.
- Huru anekdoter skola berättas.
- »Vägade» anekdoter.
- Vilka personer äro mest eftersökta och omtyckta i sällskapslivet?
- Pratsjuka personer.
- Overdriven tystlåtenhet.
- Samtal, samtalsstön och samtalsämne i allmänhet.
- Klart uttal.
- Minnets uppövning.
- Valet av samtalsämne.
- Ledighet i umgänget.
- Ett fritt och otvunget samtal.
- Hur blyghet kan bortarbetas.
- Förmågan att göra bekantskaper och vinna förtroende.
- Varför många misslyckas i sällskapslivet.
- Med vilka bör man umgås?
- Umgänget med personer av högre bildning och värdighet.
- Umgänget i städerna och på landet.
- Umgänget med sig själv.
- Självakning och självtillit.
- Samvetets renhet.
- Självkritik.
- Sällskap med sig själv och med böcker.
- Umgänget mer personer av olika lynne och böjelser.
- Umgänget mellan föräldrar, barn.
- Familjelivet.
- Umgänget mellan förälskade.
- Om förtroelighet i umgänget mellan förlovade.
- Om uppförandet efter bruten förlovning.
- Om vänskapligt umgänge.
- Förutsättningarna för varaktigt vänskap.
- Vänskapstjänster.
- Husfolk och grannar.
- Husbondfolk och tjänstefolk.
- Umgänget med sjuka och fattiga.
- Sorg.
- Djurens behandling.
- Inträdet i sällskapslivet och presentationen.
- Hållningen i det allmänna.
- Dräkten.
- Besök.
- Bjudningar.
- Värd och gäst.
- Middagsbjudning, bordskick.
- Husfadern, värdinnan.
- Titlar och tilltal.
- Presenter och gengävor.
- Dans och bal.
- Umgänget mellan herrar och damer.
- Konversation.
- Herrar, som äro omtyckta i sällskapslivet.
- Ensamstående kvinnor.
- Frieri.
- Hur det går till vid förlovning och bröllop.
- På konserter, teatrar o. d.
- På restauranger och andra offentliga ställen.
- I butiker.
- På gatan och promenaden.
- På utflykter.
- På resor.
- Brevväxling m. m.

Sändes mot postförskott (= efterkrav).
NORDISKA FÖRLAGS A.-B., Göteborg.

EN HJÄRTEGOD KVINNA! som kän. liv. bitt. och ens., en som önsk. ett litet idealhem. Kunskap i klädsöm, vilja för arb. o. lantliv, kärlek för barn o. för djur o. trädgårdsarbete, sökes av ung dylik kvin. med 2 barn, vilken blivit grymt besviken på lycka, för att dana ett gudfruktigt gott musik. hem. Litet kapital önskv. Svar till »Som 2 goda systrar» Iduns exp. f. v. b.
FINNS NÅGON BARMHÄRTIG, väl-situerad familj som vill som sin egen taga ett litet 1½ års gammalt friskt, rart och välskapat flickbarn av bildade föräldrar. »A. E.», Iduns exp.

Ny svart engelsk Foule, 150 cm. bred, å 40 kr. pr meter, till Bonjour, Frack och Smokingkostym samt till fina damdräkter, sändes mot postförsk. eller efterkrav från **KLÄDESINDUSTRIEN, Örskelljunga.**
 Prov på begäran även å samma kval i äkta blå.

HÄLSA
 smidighet och kroppslig skönhet kan bibehållas endast genom daglig, väl avpassad, uppfriskande muskelövning. Det i konsttryck utförda övnings-schemat omfattande 27 tavlor över för en var lämpliga rörelser samt medföljande textbok bör icke saknas i något hem. (5:te tusendet nu utkommet.) Sändes mot postförskott (1 kr. + porto) från Förlaget Globus, Göteborg.

Olycksfall- och sjuk-Skadestands-Automobil-Motorcykel-Glas- o. Vattenskade-försäkring.
Försäkrings A.-B. NORNAN, Göteborg.

Vid Slagsta seminarium
 (Seminarier för utbildande av sinnesslölarinnor)
 börjar ny kurs den 2 September d. å. Ansökan om inträde sändes senast den 15 maj under adr. Föreståndarinnan, Slagsta, **Fittja.** Kursen är två-årig och kostnadsfri.
 Cirkulär med närmare upplysningar lämnas på begäran.

SJU
 dagar i veckan
 läses en annons i
IDUN

En bok som alla böra läsa.

Beställningssedel IDUN
NORDISKA FÖRLAGS A.-B., Göteborg.
 Bedes sändas mot postförskott (efterkrav).
 ex. »SÄLLSKAPSLIVET», häftad, c:a 400 sidor, kr. **1:85.**
 ex. » » » inbunden kr. **2:50.**
 Namn
 Adress
 Poststation
 Skriv tydligt!